

Hibru du dakwaké viyaandén nyéngaa

Taale ani kundi ma vé

Du ras Jisasna jémбаамба yaalan du dakwa rasét yaavan kutte, det vakmi vaanjondaka de Jisaské vékulakandakwa yéku mawulé yaasékaké yandaka wa du nak ani nyéngaa viyaandén. Dé det Jisaské yé kunmba vékulakandakwa yéku mawulé mayé apa kwayémuké wa mawulé yandén. Yate wa det wandén, Got Jisas Kraismba néma jémbaa yandénngé. Gotna yéku yapatéké Jisas Krais dékét déku kapmang wa wakwas-nyékwa nanat.

Ani nyéngaaamba néma musé kupukngé wa wandékwa. (1) Jisas dé Gotna nyaankakét wa. Yi wan wanana wa. Jisas ani képmaамба yaténdén sapak némaамба vakmi wa déké yaandéka kaangél kutndén. Yandénngé wa Got wandéka Jisas du dakwaké véte det yé kun yakwa néma du wa téndékwa (2:10). Wungamba Jisasna jémbaa wa taalékéran, talimba Gotna yémba kundi kwayétan dunyanna jémbaat, Gotna kundi kure gaayakwa dunyanna jémbaat, Mosesna jémbaat waak. Jisas néma du rate akwi néma dunyansat wa taalékérapékaténdékwa. (2) Dékét Got wakandéngndén wa, Jisas Gotna kundi bulndakwa gaamba jémbaa yakwa akwi dunyanna néma du rapékandénngé. Rate wani jémbaa yakwa Judasat wa taalékérandén. (3)

Jisas Gotna gaayémba Gotna kundi bulndakwa gaamba jémbaa yakwa akwi dunyanna néma du rate déké yékunmba vékulakakwa du dakwat kéraaké apamama yandékwa. Judasé Gotna yé kavérékndakwa yapatéké Moses talimba wandén apakundi, wan baka nyaap pulak wa wakwas-nyéndékwa Jisas yan wani néma jémbaaké.

Du dakwat Jisaské vékulakandakwa mawuléké mayé apa kwayémuké mawulé yate ani nyéngaa viyaan du wa némaamba kundi wandékwa, Israel du dakwa talimba Gorké yékunmba vékulakandarénngé (sapta 11). Yate anga wandékwa, “Késpulak nakpulak vakmi yaandu yaataate, Jisaské vékulaka-ngunéngwa yéku mawulé ma kulki naae kure téngunék. Te ye kiyaangunék. Jisasét male véte déku yapatémba yéte gunéké yaakwa vakmiké, kaangélké waak, wup yaké yambak. Yate apamama yate yékunmba ma yaténgunék.” Naandékwa.

Gotna nyaan kundi wa wandén nanat

¹ Talimba nana gwaal waarranga maandéka bakamu yaréndaka Got déku kundi déku yémba kundi kwayétan dunyansat wandén. Wandéka wani kundi nana gwaal waarranga maandéka bakamat kwayéndarén. Némaamba apu det kwayéndén. Rasét wandéka yéngan kwaae déku kundi vékundarén. Rasét dé dele téte kundi kwayéndéka wa déku kundi vékundarén. De akwi déku kundi vékwe wani kundi nana gwaal waarranga maandéka bakamat kwayéndarén.

² Bulaa sésékuk sékéyak yaaké yakwa sapak bari yaaké yandéka Got déku nyaanét déku kundi kwayéndén. Kwayéndéka déku nyaan nanat wa wandén. Talimba Got déku nyaanét wandéka wa akwi musé yandén. Nyaa, baapmu, kun, nyétmba tékwa akwi musé, képmāa, képmāamba tékwa akwi musé, akwi musé wa yandén. Yandéka Got wandén, “Kukmba wuna nyaan wani musé akwi kéraakandékwa.” Naandén.

³ Déku nyaan wan Got pulak wa randékwa. Déku yapaté wan Gotna yapaté pulak wa. Got apamama yandékwa pulak wa apamama yandékwa. Got apapu apapu rapékandékwa pulak wa dé apapu apapu rapéka-kandékwa. Déku kundi apamama yandékwa. Yate dé wandéka yandén akwi musé deku taalém̄ba téte yé kunmba tépékaandakwa. Dé akwi du dakwa yan kapérandi musé kururéké wa kiyaandén. Kiyaae taamale waarape Gotna gaayét waaréndén. Waare déku yé kuntuwa taambamba randékwa. Dé néma du rakwa taalém̄ba rapékandékwa.

Gotna nyaan néma du rate Gotna kundi kure gaayakwa akwi néma du wat wa taalékérandén

⁴ Dé Gotna yé kuntuwa taambamba randéka Got dat wandén, “Méné wuna nyaan rate néma du raménéngwa. Képmāamba tékwa akwi néma du wat wa taalékéraménén. Wuna kundi kure gaayakwa dunyansat waak wa taalékéraménén.” Naandén.

⁵ Talimba Got déku nyaanét wandén kundi du nak Gotna nyéngaamba anga viyaatakandén:

Méné wuna nyaan. Wuné wawutéka bulaa méné
wuna nyaan rate néma du raménéngwa.

Gotna kundi nak du waak, wa anga
viyaatakandén:

Wuné déku aapa a. Dé wuna nyaan wa.

Wani kundi Got déku nyaanét wa wandén. Déku
kundi kure gaayakwa dunyansat wunga yamba
wandékwe wa. Déku nyaanét wunga wandéka
wa vékuséknangwa, déku nyaan déku kundi kure
gaayakwa dunyanséké néma du randékwannngé.

⁶ Got déku talényan ani képmaat gaayandénngé
mawulé yate déké anga wandén:

Wuna kundi kure daawulikwa akwi dunyan déku
yé ma kavérékndaru.

Wunga wandéka Gotna du nak déku kundi
viyaatakandén Gotna nyéngaamba.

⁷ Gotna nyéngaamba déku kundi kure
gaayakwa dunyanséké ani kundi wa kwaakwa
anga:

Got wandu déku kundi kure gaayakwa dun-
yan déku kundi vékute wimut pulak yeyé
yaayakandakwa.

Got wandu déku jémbaa yakwa du vénjékukwa
yaa pulak yeyé yaayakandakwa.

⁸ Gotna nyéngaamba déku nyaanngé nak kundi
anga wa kwaakwa:

Got anga wandén, “Méné Got wa, méné néma du
rapéka-kaménéngwa apapu apapu.

Méné yéku mawulé vékute yéku musé yapékote
néma du rate, ména du dakwaké wa
yékuunmba véménéngwa.

⁹ Kapérandi muséké kalik yaménéngwa.

Yéku muséké male wa mawulé yaménénéngwa.
 Yaménénéngwanngé wuné ména néma du ménat
 wa wawutén, ména dunyanngé néma du
 raménénngé.

Wani muséké mawulé tawulé yakaménénéngwa.”

¹⁰ Wunga watake ani kundi waak déku nyaanét
 wandén anga:

Néman Du, talimba baasnyé ye méné képmaa,
 képmaamba tékwa akwi musé waak, nyét,
 nyétmba tékwa akwi musé waak, wunga
 apamama yate yawuréménén wa.

¹¹ Wani musé akwi késkandékwa.

Méné yamba yé wa. Wa rapéka-kaménénéngwa.

Wani musé akwi jaangwa laplap pulak
 yakandékwa.

¹² Nané jaangwa laplap kéraae vaanjatite kulé
 laplap kéraanangwa.

Méné nyét képmaa, wamba tékwa akwi musé
 waak wunga kéraae vaanjatite kulé nyét
 kulé képmaa waak taakakaménénéngwa.

Méné, wani musé jaangwa yaké yandékwa pulak,
 aanyapa katik yaké méné.

Wa bulaa a téménénéngwa pulak tépékaa-
 kaménénéngwa.

Wunga wandén kundi Gotna nyéngaamba wa
 kwaakwa.

¹³ Ani kundi waak wa kwaakwa Gotna
 nyéngaamba:

Got déku nyaanét wandén, “Méné néma
 du rate wuna yékutuwa taambamba
 rakaménénéngwa.

Raménu wawutu ména maama ména taambamba
 wa rakandakwa.

Randaru méné néma du rate deké vékaménéngwa.”

Got wunga wandén déku nyaanét. Déku kundi kure gaayakwa dunyansat wunga yamba wandékwe wa.

¹⁴ Gotna kundi kure gaayakwa dunyanséké ma vékulaka. De yénga pulak daré? De kwaminyan pulak téte wa Gorké jémbaa yandakwa. Got du dakwat Satanna taambamba kéraaké mawulé yate wandéka déku kundi kure gaayakwa dunyan ye kéraaké yandékwa du dakwat wa yé kun yan-dakwa.

2

Got nané Satanna taambamba kéraandékwa

¹ Gotna nyaan néma du rate Gotna kundi kure gaayakwa akwi néma duwat wa taalékérandén. Taalékéra-ndénngé déku kundi yé kun mba ma vékukwak. Déku kundi talimba vékwe déku kundi yé kun mba ma wunga vékupékaatékwak. Déku kundi katik yaasékaké nané.

² Talimba Got déku kundi kure gaayakwa dunyansat déku apakundi wandéka Mosesét wani apakundi wandarén. Wa vékusék-nangwa. Wandarén kundi wan yéku kundi male wa. Wani apakundi vékukapuk yan du dakwa, wani apakundiké kuk kwayén du dakwat waak Got yandarén kapérandi musé wa yakatandén.

³ Déku kundi kure gaayakwa dunyan wan kundi vékukapuk yan du dakwat wunga yakatandénngé yénga pulak yaké dé, nana Néman Du Jisas Krais wan kundi vékukapuk yakwa du dakwat? Det némaanmba waarute

yandarén kapérandi musé det némaanmba yakata-kandékwa. Nana Néman Du Jisas dunyansat taale wa wandén, Got det Satanna taambamba kéraaké yandékwangé. Wandéka déku kundi vékwān du kukmba nanat anga wa wandarén, “Got nané Satanna taambamba kéraakandékwa. Yi wan wanana wa.” Wunga wandaka wani kundi sékérék-ndékwangé wa vékuséknangwa.

⁴ Got dé nak pulak apanjém̄ba yate, kulé apanjém̄ba yandén. Yandéka véte Jisasna kundiké wanánén, “Yi wan wanana wa.” Wunga wate Gotna Yaamambi yakwa jémbaa waak vénanén. Got déku mawulémba vékulakate wandéka wa déku Yaamambi késpulak nakpulak apa tiyaandékwa, késnjém̄ba naknjém̄ba yananénngé. Tiyaandéka véte wa Jisasna kundiké wanangwa, “Yi wan wanana wa.” Naanangwa.

Jisas wan nané Satanna taambamba kéraakwa du wa

⁵ Got déku nyaanét wa wandén, kulé nyét kulé képmaa yaké yandékwangé. Wani kulé nyét kulé képmaaké wa wawutén. Got wunga watake kulé képmaaké néma du randarénngé déku kundi kure gaayakwa dunyansat dé wak? Yamba wa.

⁶ Gotna nyéngaaamba du nak kulé képmaaké vérékwa néma duké anga viyaatakandén:
Got, méné kapmang wa néma du raménéngwa.
Kamuké méné nanéké vékulako?
Nané baka du dakwa a. Néma du dakwa yamba yé wa.

Kamuké méné duna nyaanngé mawulé yo?

⁷ Méné waménénga ména kundi kure gaayakwa dunyan néma du randaka dé ayélap sapakngé wa baka du randén.

Bulaa déku yé kavérékte nakapuk waménénga dé néma du randékwa.

Rate wa apamama yandékwa.

⁸ Dat wa waménén, “Méné akwi muséké néma du rakaménéngwa. Akwi musé ména taambamba rakandakwa.” Dat wunga waménén.

Wunga viyaatakandéka wa vékuséknangwa. Got wandu dé akwi muséké néma du rakandékwa. Got wandu akwi musé déku taambamba rakan-dakwa. Musé nak baka katik raké dé. Wunga vékusékte akwi musé wunga randaka yamba vénangwe wa.

⁹ Jisas wa vénangwa. Talimba Got wandéka déku kundi kure gaayakwa dunyan néma du randaka Jisas ani képmaamba ayélap sapak male yatéte baka du yaténdén. Yaténdéka Got nanéché sémbéraa yate wandéka wa dé akwi du dakwat yé kun yamuké kiyaandén. Kaangél kure wa kiyaandén. Kiyaandéka Got déku yé kavérékte, “Wan rapékaké yakwa néma du wa,” naate dat néma mayé apa wa kwayéndén.

¹⁰ Got akwi musé yandén. Ye akwi muséké yé kunmba vénangwa. Dé déku du dakwa kéraae déku gaayét kure yé ké wa mawulé yandén. Yate wandéka Jisas yaandén. Yaae kaangél kutndén. Kure déku jémbaa yasékéyaktake wa kulé yaambu kure taale yéndén. Ye némaamba du dakwat

Satanna taambamba kéraandu de Jisas kurén yaambumba yékandakwa Gotna gaayét.

11 Jisas yananén kapérandi musé wa kururéndén. Kururéndéka yéku musé yate Gotna du dakwa téngwa. Jisas, kururéndén du dakwa waak, nana aapa wan nakurak male wa. Jisasná mawulé nanéké yékun yandéka nanat wandékwa, “Wuna waayékanje wa.” Naandékwa.

12 Wani kundi wa kwaakwa Gotna nyéngaamba. Anga wandékwa: Méné Got, wuna waayékanjet ménéké wakawutékwa. De jaawuve téndaru dele téte ména yé kavérékngawutékwa.

13 Wunga watake nakapuk ani kundi wandén: Gorké yékunmba vékulaka-kawutékwa. Dé wunéké yékunmba véndékwa. Yi wan wanana wa.

Wunga watake nakapuk wa ani kundi wandén: Yatéwutéka Got wunat tiyaandén nyambalé waak wunale yaténdakwa.

Wani kundi wa kwaakwa Gotna nyéngaamba.

Jisas nanat yékun yaké we wa ani képmaana du téndén

14-15 Gotna nyambalé a téngwa. Téte wa ani képmaana du dakwa téngwa. Jisas waak ani képmaana du pulak wa téndén. Dé nané kurén sépé pulak wa kure téndén. Satan apa yandékwa. Yate du dakwa kiyaandarénngé wandu wani du dakwa kiyaakandakwa. Némaamba du dakwa kiyaamuké wup yandakwa. Wani du dakwa Satanna taambamba wa téndakwa. Jisas ani

képmaana du te wa kiyaandén. Satanét yaavan kutmuké watake wa kiyaandén. Satanna taambamba tékwa du dakwa kérqamuké wa kiyaandén. Kiyaee wani du dakwa kéraandéka bulaa kiyaamuké yamba wup yandakwe wa.

¹⁶ Jisas Gotna kundi kure gaayakwa dunyansat yékun yamuké yamba vékulakandékwe wa. Dé nané Abrahamna kémét yékun yamuké vékulakate wa ani képmaat gaayandén. Yi wan wanana wa.

¹⁷ Ani képmaat gaaye déku waayékanjet yékun yamuké mawulé yate wa de kurén sépé pulak kure téndén. Kure du dakwaké sémbérraa ye Gorké jémbaa yate Gotna gaamba jémbaa yakwa dunyanna néma du wa téndén. Téte Gotna ménimba téte déké yéku jémbaa male yandén. Got nana kapérandi mawulé yasnyéputindénngé wa Jisas nyéndémba téte déké yéku jémbaa male yaténdén.

¹⁸ Jisas ani képmaana du téte kaangél kundéka Satan dat témbétmuké mawulé yandén, dé kapérandi musé yandénngé. Yandéka Jisas wani kapérandi musé yamba yandékwe. Jisas wunga kaangél kure Satanna kundi vékukapuk yandéka wa vékuséknangwa. Satan du dakwa kapérandi musé yandarénngé témbétndéka Jisas det yékun yamuké wa apamama yandékwa.

3

Jisasna jémbaa wa taalékéran Mosesna jémbaat

¹ Jisasna jémbaamba yaale wuna aanyé waayéka nyangengu pulak tékwa du dakwa,

Got gunat waak wa waandén, déku du dakwa téte dale déku gaayémba rangunénngé. Guné Jisaské ma vékulaka. Dé Gotna kundi wa kure yaandén nanéké. Dé Gotna gaamba jémbaa yakwa akwi dunyanna néma du wa téndékwa. Téte dé nané déku du dakwaké vékulakate Gorét waatakundékwa nanéké.

² Got dat wa wandén, Gotna gaamba jémbaa yakwa akwi dunyanna néma duna jémbaa déké yandénngé. Wandéka déké yéku jémbaa male yandén. Talimba Gotna du Moses wunga yéku jémbaa yandén. Dé Gotna du dakwale yatéte deké yé kunmba véte Gorké yéku jémbaa yaténdén.

³ Ani gwaaménja kundi ma véku. Du yéku gaa kaatakandéka nané, “Wan yé kun wa,” naate nané gaaké male yamba vékulakanangwe wa. Gaa kaan duké waak vékulakanangwa. Vékulakate wani duna yé kavéréknangwa. Wani gwaaménja kundiké ma vékulaka. Moses wan gaana kwaat pulak wa. Jisas wan gaa kaan du pulak wa. Nané gaaké vékulakakapuk yanangwa pulak, Moseské katik vékulakaké nané. Nané Jisaské vékulakate déku yé kavérék-nganangwa. Gaa kaan duna yé kavéréknangwa pulak, nané Jisasna yé kavérék-nganangwa.

⁴ Akwi du dakwa, musé asé yawuran du wan Got wa. Nané déku yé némaanmba kavérék-nganangwa.

⁵ Moses Gotna du dakwale yatéte Got wandén pulak yandén. Yate yéku jémbaa male yate wa Got kukmba yakwate yakwa jémbaaké wandén. Moses wan baka jémbaa yakwa du wa.

6 Jisas Krais wan dé Gotna nyaan wa. Dé Gotna du dakwaké néma du rate deké yé kunmba véte yéku jémbaa male yandén. Déku jémbaa wa taalékérān Mosesna jémbaat. Nané Jisasna jémbaamba yaalan du dakwa Gotna du dakwa wa yaténangwa. Nané déku jémbaa kutpékaatéte déké yé kunmba vélakapékatéte wakanangwa, “Nana Néman Du nanat yé kun yapéka-kandékwa.” Wunga wate wunga yapékatéte, wa Gotna du dakwa wa tépékaakanangwa.

Gotna kundiké kalik yakwa du dakwa yaap katik yaréké daré

7-8 Jisas Kraisna jémbaa Mosesna jémbaat taalékéra-ndénngé vélakate, nané Gotna Yaamambi wan kundi ma vélukwak. Déku kundi Gotna nyéngaamba anga wa kwaakwa:
Got bulaa gunat kundi wandu, guné déku kundi ma yé kunmba vélungunék.
Déku kundiké kalik yaké yambak.

Talimba guna gwaal wa aranga maandéka bakamu du yarékapuk taalém̄ba yaréte Gorké yé kunmba vélakaka-kapuk yate wa déku kundiké kalik yandarén.

Yate déké kuk kwayéndarén.

Guné de yan pulak yaké yambak.

9 Got wa wandén, “Guna gwaal wa aranga maandéka bakamu yaténdarén taalém̄ba kwaaré mi vétik (40) téte jémbaa yawutén. Yawutéka vétake kapérandi musé yapékate wunéké yamba yé kunmba vélakandakwe wa.

- ¹⁰ Yandaka det rakarka yate wawutén, ‘Apapu apapu deku mawulé yékunmba yamba téndékwe wa. De wuna kundi vékumuké kalik yandakwa.’
- ¹¹ Wunga watake det néma rakarka yate wawutén, ‘Wani du dakwa wunale yaap katik yaréké daré. Yamba yé wa.’ Wunga wawutén.”

Naandén Got.

Israel yan pulak, Gotna kundiké katik kuk kwayéké nané

¹² Wuna aanyé waayéka nyangengu pulak yatékwa du dakwa, ma jéraawu yangunék. Guné ras guna mawulé kapérandi yandu Gorké yékunmba vékulakakapuk yaké guné? Wani yapatéké ma jéraawu yangunék. Guna mawulé wunga yékunmba tékapuk yandu guné rapékakwa du Gorké kuk kwayékapuk yamuké, ma jéraawu yangunék.

¹³ Guné jéraawu yate anga ma yangunék. Paapu yakwa du Satan gunat témbétndu guné guna kapérandi mawulé vékute Gotna kundiké kuk kwayékapuk yamuké ma jéraawu yangunék. Got akwi du dakwat wa waandékwa, déku jémбаамба yaalandarénngé. Det waandékwa sapak wayéka tépékaанду guné guna du dakwat apapu apapu yéku kundi wate deku mawulé ma yékun yangunék. Yangunu de yéku kundi wate guna mawulé yékun yakandakwa. Yandaru guné Gotna kundiké kuk kwayéké yambak.

¹⁴ Talimba Jisas Kraisna jémбаамба baasnyé ye yaale Gorké yékunmbaa-sékéyak vékulakananén.

Nané déké ma yékunmba vékulaka-pékatékwak. Kukmba kiyaaké yate déké wayéka vékulaka-pékakanangwa. Vékulakate kiyaae Kraisale déku gaayémba rapékakanangwa. Rapékaké yanangwanngé vékulakate, guné Gorké ma yékunmba vékulaka-pékaténgunék.

¹⁵ Gotna nyéngaamba kwaakwa ani kundi gunat nakapuk wawutékwa:

Got bulaa gunat kundi wandu, guné déku kundi
ma yékunmba vékungunék.

Déku kundiké kalik yaké yambak.

Talimba guna gwaal waarranga maandéka
bakamu de déku kundiké kalik yandarén.

Yate déké kuk kwayéndarén.

Guné de yan pulak yaké yambak.

Wani kundi nané waak ma vékukwak.

¹⁶ Ma véku. Talimba kandé Gotna kundi vékwe déku kundiké kalik yate déké kuk kwayék? Wan Isip képmāa yaasékatake Mosesale yén akwi du dakwa wa wunga yan.

¹⁷ Kwaaré dumi vétik (40) Got kandat dé rakarka yak? Wan wani kapérandi musé yan du dakwat wa rakarka yandén. Yandéka de du yarékapuk taalémba kiyaandarén.

¹⁸ Talimba Got yéku kundi anga wandén, “Wani du dakwa wunale yaap katik raké daré.” Wani kundi wate kandéké dé wak? Wan Isip képmāa yaasékatake déké kuk kwayén du dakwaké wa wandén.

¹⁹ Wani du dakwa wunga yandaka wa vékuséknangwa. De Gotna kundi yékunmba vékukapuk ye Gorale yaap yamba yaréndakwe wa.

4

Gotna du dakwa dale yaap yarékandakwa

¹ Talimba Got wa wandén, “Guné yaae wunale yaap yaré-kangunéngwa. Yi wan wanana wa.” Wunga wandéka déku kundi bulaa waak a rapékandékwa. Nané déku kundi vékukapuk yananu, Got nanat wakandékwa, “Guné wuna kundi yamba yékunmba vékungunéngwe wa. Wunga ye wunale katik yaap yaréké guné.” Wunga waké yandékwangé vékulakate guné wup yate ma jéraawu yangunék.

² Talimba Moses yatan sapak du dakwa Gotna kundi vékwan pulak, Gotna kundi wa vékunanén. De wani kundi baka vékute Gorké yékunmba vékulakakapuk yandaka vékundarén kundi det yamba yékun yandékwe wa.

³ Nané Gorké yékunmba vékulakakwa du dakwa male wa nané dale yaap yarénangwa. Wunga vékuséknangwa. Ani kundi Gotna nyéngaamba wa kwaakwa:

Got anga wandén, “Wuné det néma rakarka yate wawutén, ‘Wani du dakwa wunale yaap katik yaréké daré. Yamba yé wa.’ Naawutén.”

Wunga wate déké yékunmba vékulakakapuk yakwa du dakwaké wa wandén. Talimba Got akwi musé yasékéyaktake wa yaap yaréndékwanngé wandén. Déku jémbaa yasékéyaktake wa yaap yaréndén. Yaréte du dakwa déké yaandarénngé kaavéréndékwa.

⁴ Gotna nyéngaamba, Got yaap yaran nyaaké ani kundi wa kwaakwa:

Got nyaa taambak kaayék nakurak (6) wa déku jémbaa akwi yasékéyakndén.

Yasékéyaktake nak nyaa wa yaap yaréndén.

⁵ Got wunga yaap yaréndéka de déké yé kunumba vékulakakapuk yakwa du dakwa dale yamba yaap yaréndakwe wa. Deké Gotna nyéngampa Gotna kundi anga wa kwaakwa:

Wani du dakwa wunale yaap katik yaréké daré.

⁶ Talimba Gotna kundi taale vékwān du dakwa ras déku kundiké kukmba kuk kwayétake dale yamba yaap yaréndakwe wa. Bulaa Got wandéka nak du dakwa dale wa yaap yaréndakwa.

⁷ Wani muséké wa vékuséknangwa. Got nak sapakngé wa wandén. Wani sapak du dakwa ye dale yaap yarékandakwa. Talimba Gotna kundiké kuk kwayén du dakwa kiyaandaka némaamba kwaaré yéndéka kukmba Got wandéka Israelna néma du Devit Gotna nyéngampa anga viyaatakandén:

Got bulaa gunat wandu, guné déku kundi yé kunumba ma vékungunék.

Déku kundiké kalik yaké yambak.

Wani kundi wa viyaatakawutén.

⁸ Bulaa ma vékulaka. Talimba Mosesna taalé kéraan du déku yé Josua wani du dakwat Gorké yaap yaré taalat kure yémunaandu Got kukmba nak yaap yaré sapakngé katik wakatik dé.

⁹ Got nak yaap yaré sapakngé wa wandén. Wandéka anga wa vékuséknangwa. Gotna du dakwa dale yaap yarékandakwa. Got akwi musé yasékéyaktake yaap yaréndén pulak, déku du dakwa yaap yé kunmbaa-sékéyak yarékandakwa.

10 Got akwi musé yasékéyaktake wa yaap yaréndén. Yasékéyak-take yaap yaréndén pulak, Gotna du dakwa ye dale yaap yaré-kandakwa. Yate yaap yékunmbaa-sékéyak yarékandakwa.

11 Nané Gorké ye dale yaap yaréké, nané wani kundiké vékulakate apamama yate ma yékunmba tékwak. Talimba Israel du dakwa, du yarékapuk taalémba yatéte, Gotna kundiké kuk kwayéndarén. Kuk kwayétake Gorale yaap yamba yaréndakwe wa. Nané de yan pulak katik yaké nané.

12 Got apa yate rapékandékwa. Déku kundi wan apamama kundi wa. Némbi kurkwa kulaa pulak wa. Aangé véréti kwandaka kurkwa kulaat wa taalékérandén. Du nak duwat kulaat viyaandéka déku kulaa wani duna biyaamba wulaandékwa pulak, Gotna kundi wa nana mawulé kwaminyanmba waak wulaandékwa. Wulaae téte nana mawulé wakwasnyéndékwa. Nana mawulémba paakutakananga tékwa musé waak wakwasnyéndékwa.

13 Got yan akwi muséké wa vékusékndékwa. Nané démba akwi musé paakuké yapatinangwa. Nané dat yanangwa akwi muséké wakanangwa. Wananu dé yanangwa musé paakukapuk yate wani muséké kaapamba kundi kwayékandékwa.

Jisas Gotna gaamba jémbaa yakwa akwi dun-yanna néma du téte nana néma du wa téndékwa

14 Gotna gaamba jémbaa yakwa du nak wa nana du wa téndékwa. Dé Gotna gaamba jémbaa yakwa akwi dunyanna néma du wa. Nanat yékun yaké wa Gotna gaayét waare déku ménimba randékwa.

Wani du wan Gotna nyaan Jisas wa. Dé nana Néman Du wa. Dé Gotna ménimba randékwannngé, nané déké yékunmba vékulakate déku jémbaa ma kuttépékaakwak.

¹⁵ Talimba Gotna gaamba jémbaa yakwa nana du ani képmaamba téndéka Satan déku mawulé yakwe véndén. Satan nana mawulé yakwe véndékwa pulak, Satan déku mawulé yakwe véndén. Yakwe véndéka Jisas kapérandi musé yamba yandékwe wa. Jisas nana sépé pulak kure anga wa vékusékndékwa. Nana mawulé apa yamba yandékwe wa. Vékusékte Satan nana mawulé yakwe véndu Jisas nanéké sémbéraa yakandékwa.

¹⁶ Wunga yaké yandékwanngé vékulakate nané wup yakapuk yate Gorét ma waatakukwak. Got néma du déku jaambémba randéka nana néma du Jisas Gotna gaamba jémbaa yakwa akwi dunyanna néma du téte wa nanéké dat waatakundékwa. Wunga yandékwanngé vékulakate nané yéku mawulé vékute Gorké ye dat ma waatakukwak. Dé wan sémbéraa yakwa du wa. Nanéké vakmi yaandu, dé nanat yékun yandénngé dat waatakunanu, dé nanéké sémbéraa yate yéku mawulé tiyaate nanat yékun yakandékwa.

5

Jisas Gotna gaamba jémbaa yakwa akwi dunyanna néma du rate wandu nané yékunmba rapéka-kanangwa

¹ Nané Juda anga yanangwa. Got du nakét wandéka Gotna gaamba jémbaa yakwa akwi dunyanna néma du wa randékwa. Rate anga jémbaa yandékwa. Got nak du dakwa yan kapérandi musé yasnyéputindénngé, dé Gorét kwaami viyaae tuwe kwayéndékwa. Du dakwa Gorét késpulak nakpulak musé kwayéké mawulé yandaka Gotna gaamba jémbaa yakwa akwi dunyanna néma du wani musé kéraae wa Gorké kwayéndékwa. Wani néma du kiyaandéka Got nak du wat wandéka dé wani néma duna taalé kéraandékwa. Kéraae te kukmba kiyaandéka nak du déku taalé kéraandékwa. Wunga male yandakwa.

² Wani néma dusé wan nané pulak du wa. Deku mawulé wan nana mawulé pulak wa. Satan deku mawulé yakwe véndéka de waak, nané yakwa pulak wa, deku mawulém̄ba apa yamba yandakwe wa. Yate nak du dakwaké sémbérraa yakandakwa. Gorké vékusékngapuk yakwa du dakwa, Gorké yénangwa yaambu yaasékan du dakwat waak yakélak yate deké sémbérraa yakandakwa.

³ Gotna gaamba jémbaa yakwa akwi dunyanna néma dusé deku mawulém̄ba apa yakapuk yate, Got de yan kapérandi musé waak yasnyéputindénngé, de nakurak nakurak néma du rate wa Gorké kwaami viyaae tuwe kwayéndakwa. Got nak du dakwa yan kapérandi musé waak yasnyéputindénngé Gorét kwaami viyaae tuwe kwayéndakwa.

⁴ Gotna gaamba jémbaa yakwa akwi dunyanna néma duna jémbaa wan yéku jémbaa wa. De

wani jémbaa baka yamba yandakwe wa. Got det wandéka wa wani jémbaa yandakwa. Talimba Got Aronét wandéka yandén pulak, wa Got det wandéka wani jémbaa yandakwa.

⁵ Krais waak Gotna gaamba jémbaa yakwa akwi dunyanna jémbaa wa yandén. Got dat wandéka Gotna gaamba jémbaa yakwa akwi dunyanna néma du rate wa nanéké jémbaa yandékwa. Dé déku yé kavérékngapuk yate néma du rate wani jémbaa yandékwa. Got dat anga wandén:

Méné wuna nyaan. Wuné wawutéka bulaa méné wuna nyaan téte néma du wa téménéngwa. Wunga wandéka wani kundi wa kwaakwa déku nyéngaamba.

⁶ Nakapuk ani kundi waak Got Jisas Kraisét wandén:

Méné Gotna gaamba jémbaa yakwa du rapéka-kaménéngwa, Melkisedek rakwa pulak.

Wunga wandéka wani kundi wa kwaakwa déku nyéngaamba.

⁷ Talimba Jisas ani képmaamba yaténdén sapak Gorét waatakundén, dat yékun yandénngé. Dé kiyaakapuk yandu Got dat yékun yandénngé némaanmba waate géraate dat waatakundén. Dé déku mawulémba vékulakakapuk yate, Got mawulé yandékwa pulak yaké wandéka wa Got déku kundi wa vékundén.

⁸ Jisas wan Gotna nyaan wa. Yi wan wanana wa. Kapérandi musé déké waak wa yaandén. Yaandéka néma kaangél kutndén. Kure Gotna kundi vékute dé wandén pulak male jémbaa yandén.

9-10 Jisas Gotna kundi vékutake wunga wandén pulak yandéka Got dat wandén, “Ména jémbaa yé kun mba yaménén. Yatake méné waménu, ména kundi vékute waménén pulak yakwa du dakwa yé kun mba rapéka-kandakwa apapu apapu. Méné Melkisedek rakwa pulak, Gotna gaamba jémbaa yakwa akwi dunyanna néma du rakaménéngwa.” Got Jisasét wunga wandén.

Makal nyambalé pulak katik yaréché nané

11 Némaamba kundi waké mawulé yanangwa, Melkisedek Gotna gaamba jémbaa yakwa akwi dunyanna néma du randékwangé. Wani kundi wanana, yéngä pulak wani kundi bari vékusékngé guné? Guna mawulé yé kun mba tékapuk yandéka wa wani kundi vékusékngé yapati-ngunéngwa.

12 Guné némaamba kwaaré yaréte Jisas Kraisna kundi wa vékungunén. Gunéké wanangwa, “Kalmu nak du dakwat Gotna kundi yakwasnyéké daré?” Wunga wananga guné det yakwasnyéké yapatingunéngwa. Bulaa nak du gunat nakapuk yakwasnyé-kandakwa, Gorké gunat taale wanana kundiké. Guné makal nyambalé pulak wa téngunéngwa. De munyaa male kate apa yakwa kakému yamba kandakwe wa. Guné de pulak wa téte, Gorké taale wanana kundi ayéláp male vékute, kukmba wanana apakundi vékuké yapatikangunéngwa.

13 Makal nyambalé de yamba vékusékdakwe wa. Yéngä pulak yate kapérandi musé yaasékatake yéku musé yaké daré? Du dakwa ras, munyaa kakwa makal nyambalé rakwa

pulak, de yé kun mba vék ulakaka puk yate yé ku musé yaké yamba vék usé k-ndak we wa.

14 Deku mawulé wan nyambaléna mawulé pulak wa tékwa. De Gorké wakwate yanangwa apakundi vékuké yapatikandakwa. Du dakwa Gorké taale wan anén kundi yé kun mba vék undaka wa nak du Gotna apakundiké det yakwas nyéndakwa. Yakwas nyéndaka de wani kundi vékute apa yakwa kakému kakwa du pulak rate yé kun mba vék usé kndakwa. Kamu musé dé yé ku musé? Kamu musé dé kapérandi musé? Vékusékte de yé ku musé yate yé kun mba yaténdakwa.

6

Nané ma apa yate Kraiské yé kun mba vék ulaka-pékatékwak

1-2 Talimba guné Jisas Kraisna jémbaa ké taale wan anén kundi wa vékungunén. Wani kundi gunat nakapuk katik waké nané. Talimba gunat ani musé ké wananga wa vékusé kngunén. Guné kapérandi musé yamunaae Gotna gaayét katik yé ké guné. Yangunén kapérandi musé ma yaasé katake kulémawulé kéraae Gorké yé kun mba vék ulakaté déku kundi kéké, “Yi wan wanana wa,” naanguné k. Naate, wa déku gaayét yé kangu néngwa. Du dakwa ras kés pulak nakpu laki yapaté yate wa gu yaakundakwa. Nak du dakwa Gotm ba yé ku mawulé kéraae déku jémbaa yandaré nngé, du ras nak du dakwana maakamba taamba taakate wa Goré t waataku ndakwa. Kiyaan du dakwa nakapuk taamale

waarapndaru Got néma kot vékukwa néma du rate yandarén musé kaatandu, ras yékunmba rapékandaru ras kapérandi taalémba rapékakandakwa apapu apapu. Wani muséké wa vékusékngunéngwa. Wani muséké gunat talimba wanánén wa. Wani kundi nakapuk wakapuk yate gunat néma kulé kundi kwayékanangwa, Jisas Kraisna jémbaaké.

3 Got wunga wanánénngé yi naandu wani néma kundi wakanangwa.

4-6 Du dakwa ras Gotna kundi taale yékunmba vékundarén. Vékundaka Got det yékun yandén. Yandéka Gotna Yaamambi deku mawulémba randén. De Gotna kundi yékunmba vékute wendarén, “Wan yéku kundi wa.” Wunga wate Gotna mayé apaké ras vékusék-ndarén. Kukmba nané Gotna akwi mayé apaké yékunmba vékuséknganangwa. Wani du dakwa déku mayé apaké ras vékusékte kukmba Gorké kalik yate déké kuk kwayéndarén. De wunga yate Gotna nyaanét nakapuk takwemimba baangtaka pulak wa yandarén. Wunga yandaka nak du dakwa dat wasélékndakwa. Gotna kundi taale yékunmba vékwe kukmba déké kuk kwayén du dakwa Gorké yénangwa yaambumba nakapuk yéke yapati-kandakwa. Yapatiké yandakwanngé vékulakate nané taale kwayénanén kundi nakapuk katik kwayéké nané.

7 Ani gwaaménja kundi ma véku. Némaamba apu maas viyaandékwa képmaamba. Viyaandéka gu képmaamba daawulindékwa. Wani képmaamba du dakwa kakému yaanandaru

yéku kakému yaalandu, Got wani képmaaké wakandékwa, “Wan yéku képmaa wa.” Naakandékwa.

⁸ Wani képmaamba késpulak nakpulak raamény baangwi, kapérandi waara male yaalandu, wani képmaaké wakanangwa, “Wan kapérandi képmaa wa.” Wunga wanunu Got wani képmaa yaavan kurké mawulé yandu kukmba wani képmaa yaa yaankandékwa.

⁹ Néma mawulé yawutékwa du dakwa, wani kapérandi képmaaké wate nané gunéké yamba vékulakanangwe wa. Wani kundi wate nak du dakwaké vékulakananén. Anga wa vékuséknangwa. Got gunat Satanna taambamba kéraandéka guné déké yéku jémbaa yate déké yénangwa yaambumba yékunmba wa yéngunéngwa. Guné dale yékunmba rapéka-kangunéngwa.

¹⁰ Wunga wa vékuséknangwa. Got kapérandi du yamba randékwe wa. Dé yéku du rate yangunén akwi jémbaaké katik yékéyaak yaké dé. Guné déké néma mawulé yate déku du dakwat yé kun yatake det wa yé kun yapéka-ngunéngwa. Wunga yanguné-ngwanngé dé katik yékéyaak yaké dé.

¹¹ Guné nak nak apa yate wani yéku yapaté yapéka-ngunénngé néma mawulé yanangwa. Guné Gorké yékunmba vékulaka-pékatéte, Jisas Krais waambule yaae guné déku gaayét kure yéndénngé mawulé yate, ma kaavéréngunék apapu apapu.

¹² Guné Gotna jémbaa ma kuttépékaa-ngunék. Saalakuké yambak. Du dakwa ras Gorké

yékunmba vékulakate déku jémbaa kutpékaatéte de yamba saalakundakwe wa. Guné de yakwa pulak ma yangunék. Talimba Got wa wandén, déku du dakwat yékun yandénngé. Guné déku jémbaa kutpékaangunu, wa dé det wandén pulak gunat waak yékun yakandékwa. Wunga mawulé yanangwa.

*Gotna kundi sékérék-*ngandékwa**

¹³ Talimba Got Abrahamét kundi wakakét yandén. Got néma du rate akwi néma duwat wa taalékérandén. Dé déku yém̄ba bulle kundi wakakét yandén.

¹⁴ Anga wandén, “Wuné ménat yékun yawutu ména gwaal waarranga maandéka bakamu némaamb̄a yaalakandakwa. Yi wan wanana wa.” Naandén.

¹⁵ Wunga wandéka Abraham kaavéréte dé yamba bari saalakundékwe wa. Yandéka kukmba Got wandén kundi sékérékndéka Abrahamna gwaal waarranga maandéka bakamu wa némaamb̄a yaalan.

¹⁶ Du deku kundi apa yandénngé wa néma duna yém̄ba wandakwa. Wani néma duna mayé apa deku mayé apat wa taalékérān. Taalékérān mayé apaké vékulakate wa wani néma duna yém̄ba wandakwa. Nak du dakwa wandakwa kundi sékérékngé yandékwannngé vékusékndarénngé, wa de wani néma duna yém̄ba wandakwa. Wunga wandaka wani kundiké wandakwa, “Yi wan wanana wa.” Wunga watake wani kundi vékundakwa. Wani kundiké nakapuk katik waarruké daré.

17 Bulaa Gorké ma vékulaka. Wandén pulak yakandékwa. Déku kundi katik yaasékaké dé. Talimba du dakwat wandén pulak, det yé kun yaké yandékwangé de vékuséknadarénngé wa mawulé yandén. Yate déku yémba Abrahamét wate déku kundiké wandén, "Yi wan wanana wa." Naandén.

18 Got katik paapu yaké dé. Wunga vékusékte ani musé vétikngé waak vékuséknangwa. Got wakakét yandén kundi katik yaasékaké dé. Déku yémba wandén kundi waak katik yaasékaké dé. Wani musé vétikngé vékusékte nané Gotna taambamba rakwa du dakwa déku kundi ma vékukwak. Vékute vékuséknangwa. Wandén pulak yakandékwa. Dé nané kéraae déku gaayét kure yé ké wandén. Wunga watake dé nané kure yé ké yandékwangé vékuséknangwa. Vékuséknananu nana mawulé yé kun mba tékandékwa.

19-20 Bot gumba ye yé yaayakapuk yate nakurak taalémba yé kun mba télénngé de miyémba baangwi lékindakwa pulak, nana mawulé yé kun mba téndénngé nané Got wandén kundiké vékulakate yé kun mba kulinangwa, déku kundi. Wandén pulak yate nané kéraae déku gaayét kure yé ké yandékwangé vékulakate, déké wa kaavérénangwa. Gotna gaamba jémbaa yakwa akwi dunyanna néma du, Gorét waatakuké Gotna gaamba lékitakandarén laplap naapiye dé awulamba tékwa nyéndé gaat wulaandékwa. Wulaae Gorét waatakundékwa pulak, Jisas talimba Gotna gaayét wulaae bulaa Gorét waatakundékwa. Nanat yé kun yate kiya ae

dé taale Gotna gaayét wulaae bulaa Gorét waatakundékwa, nanéké. Wunga yate dé Gotna gaamba jémbaa yakwa akwi dunyanna néma du wa randékwa. Melkisedek talimba ran pulak, bulaa Jisas dé Gotna gaamba jémbaa yakwa akwi dunyanna néma du wa randékwa. Nanéké Gorét waatakute wa néma du rapéka-kandékwa apapu apapu. Wunga randékwānngé vékulakate, nané yéku mawulé vékute Gorké kaavérénangwa.

7

Melkisedek wan Gotna gaamba jémbaa yakwa akwi dunyanna néma du wa

¹ Wani du Melkisedek wan Salemmba tékwa du dakwana néma du wa téndén. Téte dé nana Néman Du Gorké jémbaa yate wa Gotna gaamba jémbaa yakwa akwi dunyanna néma du wa téndén. Talimba Abraham waariye néma duwat viyaatake gaayét nakapuk waambule yéndéka dé Melkisedek dat yaambumba vétake dat wandén, Got dat yé kun yandénngé.

² Wandéka Abraham viyaandén néma duna musé muni waate tambék tambavétik (10) taake nakurak tambék Melkisedekét kwayéndén. Wani yé Melkisedek nana kundimba anga wa: Yéku musé male yakwa néma du. Dé yéku musé male yakwa du wa téndén. Déku gaayé Salemna yé nana kundimba anga wa: Nakurakmawulé. Dé wani gaayéké néma du téte dele nakurakmawulé yakwa du wa téndén.

³ Déku aasa aapa, déku gwaal waaranga maandéka bakamuké waak yamba

vékuséknangwe wa. Aasa dé kéraalén nyaar, kiyaandén nyaaké waak yamba vékusék-nangwe wa. Dé Gotna nyaan pulak téte Gotna gaamba jémbaa yakwa du wa tépékaandékwa.

⁴ Déké ma vékulaka. Nana gwaal waaranga maandéka bakamu Abraham néma du téte waariye maamamba kéraandén musé muni waate tambék tambavétik (10) taake nakurak tambék Melkisedekét kwayéndén. Kwayéndéka wa vékuséknangwa. Melkisedek néma du téte Abrahamét wa taalékérandén.

⁵ Livaiséna gwaal waaranga maandéka bakamu Israel du téte de waak wan Abrahamna gwaal waaranga maandéka bakamusé wa téndarén. Livai dunyansé ras Gotna gaamba jémbaa yakwa du téte Gorké jémbaa yandarén. Got Mosesét déku apakundi kwayéte anga waak wandén, “Israelsé akwi de nak nak deku musé muni waate tambék tambavétik (10) ma taakandaru. Taake nakurak tambék Livai kémba tékwa Gotna gaamba jémbaa yakwa dunyansat ma kwayéndarék.” Naandéka wa wunga yandarén.

⁶ Livai dunyansé male wa Gotna gaamba jémbaa yakwa duna jémbaa yandarén. Melkisedek wan Livai du yamba yé wa. Abrahamét Got kundi kwayéte wakakét yandén. Wani du Abraham kéraandén musé muni waate tambék tambavétik (10) taake Melkisedekét nakurak tambék kwayéndén. Melkisedek néma du téte Livai du tékapuk yate wa wani tambék kéraae Abrahamét wandén, Got dat yé kun yandénngé.

⁷ Wa vékuséknangwa. Néma du male wa baka

duwat wandakwa, Got det yékun yandénngé. Baka du néma duwat wunga yamba wandakwe wa. Wani muséké vékulakate wa vékuséknangwa. Melkisedek néma du téte Abrahamét wa taalékérandén.

⁸ Israel du dakwa deku musé muni waate tambék tambavétik (10) taake nakurak tambék wa Gotna gaamba jémbaa yakwa dunyansat kwayéndarén. Wani du kukmba wa kiyaandarén. Yamba tépékaa-ndakwe wa. Gotna nyéngaamba Melkisedekngé ani kundi wa kwaakwa: “Tépékaandékwa.” Wani kundiké vékulakate wa vékusék-nangwa. Melkisedek néma du téte Abrahammha musé nak tambék kéraae tépékaatéte, wa dé Gotna gaamba jémbaa yakwa duwat wa taalékérandén.

⁹⁻¹⁰ Talimba Abraham Melkisedekét vétake, kéraandén musé muni waate tambék tambavétik (10) taake, dat nakurak tambék kwayéndéka Abrahamna gwaal waaranga maandéka bakamu Livai dé waak wani tambék wa det kwayéndén. Wani sapak Livaina aasa dé kéraakapuk yaléka yéngä pulak dé Livai Melkisedekét kwayék? Abraham Melkisedekét kwayéndéka déku kémbla kukmba yaalaké yakwa du Livai, dékét dé waak Melkisedekét kwayé pulak wa yandén.

Kulé du yaae dé talimba tan Gotna gaamba jémbaa yakwa duna taalé wa kéraandén

¹¹ Ma vékulaka. Talimba Livaiséna gwaal waaranga maandéka bakamu male Gotna gaamba jémbaa yakwa du téndarénngé, wa Got wandén. De Gotna gaamba jémbaa yakwa du yaténdaka Got Israel du dakwat déku apakundi

wandén. Livai dunyansé Gotna gaamba jémbaa yakwa du yaténdaka Israel du dakwa kulémawulé kéraa-kapuk yate, Gotna ménimba yéku du dakwa yamba téndakwe wa. De kulémawulé kéraae déku ménimba yéku du dakwa témunaandaru, wa Gotna gaamba jémbaa yakwa duna jémbaa yandarénngé Got nak kémna duwat katik wakatik dé. Aron wan Livaiséna gwaal waaranga maandéka bakamu wa. Got Aronna kémber tékwa du nakét yamba wandékwe wa, dé Gotna gaamba jémbaa yakwa duna jémbaa yandu, du dakwa kulémawulé kéraae déku ménimba yéku du dakwa téndarénngé. Got Melkisedek tékwa pulak tékwa duwat wa wandén, dé Gotna gaamba jémbaa yakwa duna jémbaa yandu du dakwa kulémawulé kéraae déku ménimba yéku du dakwa téndarénngé. Wani du wan Jisas Krais wa.

¹² Got wandéka kulé du yaae taale tan Gotna gaamba jémbaa yakwa duna kémber tékapuk yate deku taalé kéraandéka wa vékusék-nangwa. Got kulé kundi wa wandén.

¹³⁻¹⁴ Ani musé waak wa vékuséknangwa. Du wani kulé duké wate nana Néman Du Jisas Kraiské wa wandakwa. Dé nak kémber wa yaalandén. Judana kémber yamba yaalandékwe wa. Talimba Judana kémber tékwa dunyansé de Gotna gaamba jémbaa yakwa duna jémbaa yamba yandakwe wa. Talimba Moses yamba wandékwe wa, Judana kémber tékwa du Gotna gaamba jémbaa yakwa duna jémbaa yandarénngé.

Jisas Melkisedek yakwa pulak Gotna gaamba

jémbaa yakwa duna jémbaa wa yatépékandékwa

¹⁵ Got dé Jisas Krais néma du téte, Melkisedek yan pulak, Gotna gaamba jémbaa yakwa duna jémbaa yandénngé wandéka wa vékuséknangwa. Got nak yaambu wa kutndén.

¹⁶ Livai dunyansé de Got talimba wan apakundi vékute wa Gotna gaamba jémbaa yakwa duna jémbaa yandarén. Got wani apakundi yaasékatake nak yaambu kure wa Jisasét wandén, Gotna gaamba jémbaa yakwa duna jémbaa yandénngé. Jisas wan Livai du yamba wa. Dé apamama yate rapéka-kandékwa apapu apapu. Rapékaké yandékwánngé vékulakate wa Got dat wandén, Gotna gaamba jémbaa yakwa duna jémbaa yandénngé.

¹⁷ Jisas Krais Gotna gaamba jémbaa yakwa du téte, rapékaké yandékwánngé ani kundi Gotna nyéngaamba wa kwaakwa:

Méné Gotna gaamba jémbaa yakwa du rapéka-kaménéngwa apapu apapu, Melkisedek rakwa pulak.

¹⁸⁻¹⁹ Got Mosesét talimba wandén apakundi yaasékandén, Livai dunyan Gotna gaamba jémbaa yakwa duna jémbaa yaké yandarénngé. Livai dunyan Gotna gaamba jémbaa yakwa duna jémbaa yate, nak du dakwat yékun yamuké yapatindaka wa Got wani apakundi yaasékandén. Yaasékatake wa nak yaambu kutndén, nané kulémawulé kéraae déku ménimba yéku musé yakwa du dakwa ténanénngé. Wani yaambu wan yéku yaambu wa. Bulaa kutndén yéku yaambu dé talimba kutndén yaambu, Livai dunyansé

Gotna gaamba jémbaa yakwa duna jémbaa yate nanat yé kun yamuké vékulakandakwa yaambat, wa taalékérandén. Wani yé ku yaambumba yé te nané kulémawulé kéraae Gotna ménimba yé ku musé yakwa du dakwa wa tékanangwa.

²⁰ Got déku yémba néma kundi wate wa Jisasét wandén, wani Gotna gaamba jémbaa yakwa duna jémbaa yandénngé. Talimba Livai duwat wunga néma kundi yamba wandékwe wa, Gotna gaamba jémbaa yakwa duna jémbaa yandarénngé.

²¹ Déku yémba néma kundi Jisasét wandéka du nak déku kundi anga viyaatakandén déku nyéngaamba:

Néman Du Got déku yémba néma kundi anga wandén,
“Méné wuna gaamba jémbaa yakwa du rapéka-kaménéngwá apapu apapu. Yi wan wanana wa.”

Wunga wate dé nak mawulé katik yaké dé.

²² Wani kundiké vékulakate wa Jisaské vékuséknangwa. Dé apapu rapékandu Got talimba wandén néma kundi sékérék-ngandékwa. Wani kundi wan yé kun male wa. Got Mosesét talimba wandén néma kundit wa taalékérandén.

²³ Ani muséké waak ma vékulaka. Talimba tan Gotna gaamba jémbaa yakwa dunyansé kiyaandaka nak du wa deku taalé kéraae Gotna gaamba jémbaa yakwa duna jémbaa yandarén. Yandaka némaamba dunyansé Gotna gaamba jémbaa yakwa duna jémbaa yandarén.

²⁴ Jisas wan nak pulak Gotna gaamba jémbaa yakwa du wa. Dé apapu apapu rapékandékwa. Dé Gotna gaamba jémbaa yakwa duna jémbaa wa

yatépékandékwa. Nak du déku taalé katik kéraaké dé.

²⁵ Jisas apapu apapu rapékate apamama yandékwa, déké yékunmba vékulakate Gotna jémbaa kurkwa du dakwat kéraae, Gotna gaayét kure yéndu yékunmba rapéka-ndaréngé. Dé apapu apapu rapékate Gorét waatakundékwa, dé det yékun yandénngé.

Néman Du Jisas Gotna gaamba jémbaa yakwa duna jémbaa yate nanat kurkale yakandékwa

²⁶ Jisas wan Gotna gaamba jémbaa yakwa akwi dunyanna néma du wa. Dé kapmang wa nanat yékun yakandékwa. Dé Gotna nyaan tépékaandékwa. Dé yéku musé male yandékwa. Dé kapérandi musé yamba yandékwe wa. Dé kapérandi musé yakwa du dakwale nakurak-mawulé yamba yandékwe wa. Dé Gotna gaayét waare néma du wa randékwa.

²⁷ Talimba tan Gotna gaamba jémbaa yakwa duna néma du akwi nyaa Gorét kwaami viyaae tuwe kwayéndarén. Taale Got yandarén kapérandi musé yasnyéputimuké wate, wa de dat kwaami viyaae tuwe kwayéndarén. Kwayétake, Got nak du dakwa yandarén kapérandi musé yasnyéputimuké, dat kwaami ras waak viyaae tuwe kwayéndarén. Jisas de yan pulak yamba yandékwe wa. Dé kapérandi musé yamba yandékwe wa. Dé nakurak apu male takwemimba kiyaae Gorét déku sépé kwayéndén, dé du dakwa yandarén kapérandi musé yasnyéputimuké. Wanana yaak. Déku sépé Gorét nakapuk katik kwayéké dé.

28 Talimba Mosesna apakundi vékute de du rasét wandarén, Gotna gaamba jémbaa yakwa duna jémbaa yate Gotna gaamba jémbaa yakwa akwi dunyanna néma du témuké. Wani du wan kapérandi mawulé vékukwa du pulak wa. Kukmba Got déku yémba nak kundi wate déku nyaanét wandén, dé Gotna gaamba jémbaa yakwa duna jémbaa yate néma du témuké. Déku nyaan wan yéku mawulé vékute, apapu apapu rapékakwa du wa.

8

Jisas Gotna gaayémba rate Gotna gaamba jémbaa yakwa duna jémbaa yandékwa nanéké

1 Wuné ani néma muséké wawutékwa: Gotna gaamba wunga jémbaa yakwa akwi duna jémbaa yakwa néma du wa téndékwa. Nanat yé kun yakwa du Néman Du Gotna gaayét waare déku yéku tuwa taambamba rate néma du wa randékwa.

2 Rate Gotna gaamba wa jémbaa yandékwa. Jémbaa yandékwa gaa wan yéku gaa wa. Nak pulak gaa wa. Képmáamba tékwa du wani gaa yamba kaandakwe wa. Néman Du Got male wa wani gaa kaandén. Képmáamba tékwa Gotna gaamba jémbaa yakwa akwi dunyanna néma du awula nyéndé gaamba wulaae Gorale kundi bulndén pulak, wa Jisas Krais Gotna gaayét waare wani yéku gaamba jémbaa yandékwa.

3 Got wa wandén, képmáamba tékwa Gotna gaamba jémbaa yakwa akwi dunyanna néma du de akwi nak du dakwat yé kun

yandarénngé. Det yékun yate kure yaandarén musé kwayéndarén Gorét. Dé yandarén kapérandi musé yasnyéputimuké, wa kwaami viyaae tuwe kwayéndarén Gorét. Yandarén pulak, wa nana néma du Jisas Gotna gaamba jémbaa yakwa duna jémbaa yate dé waak Gorét kwayéndén.

⁴ Talimba Moses Gotna apakundi du dakwat kwayéte anga wandén, “Livai dunyansé male wa Gotna gaamba jémbaa yakwa duna jémbaa yate nak du dakwat yékun yamuké wate Gorét musé kwayékandakwa.” Wunga wandéka Livai dunyan male wa Gotna gaamba jémbaa yakwa duna jémbaa yandakwa. Jisas Livai du yamba wa. Yate ani képmaamba wayéka yatémunaae, wa dé Gotna gaamba jémbaa yakwa duna jémbaa katik yakanik dé.

⁵ Talimba Moses Sainai némbumba waare Gorale kundi bulndén. Bulte yéngan pulak ye védén Gotna kundi bulndakwa gaa déku gaayémba kwaandéka. Yandéka kukmba wa Got Mosesét wandén, “Méné wuna kundi bulngunan gaa nak ma kaaménu. Némbumba téménénga ménat wakwasnyéwutéka wuna gaayémba véménén gaaké vékulakate ma kaaménu.” Naandén. Wunga wandéka Moses védén gaa pulak kaandarén. Kaandaka Livai dunyan wani gaamba wa Gotna gaamba jémbaa yakwa duna jémbaa yandarén. Kaandarén gaa wan yéku gaa wa. Gotna gaayémba kwaakwa gaa wa wani yéku gaat taalékérán.

⁶ Talimba Got déku apakundi Mosesét watake

wa kundi ras waak anga wandén, “Du dakwa wuna kundi vékwe wawutékwa pulak yandaru, wa wuné det yékun yate yandarén kapérandi musé yasnyéputi-kawutékwa. Yi wan wanana wa.” Naandén. Wunga wandéka de Got wandén pulak yamba yandakwe wa. Yandaka wa yandarén kapérandi musé yamba yasnyéputindékwe wa. Kukmba dé kundi nak waak kwayéte anga wandén, “Du nak yaae gunat yékun yakandékwa. Yandu wuné wawutu guné yékunmba tépékaa-kangunéngwa apapu apapu. Yi wan wanana wa.” Naate Jisas Kraiské wa wandén. Kukmba wandén kundi taale wandén kundit wa taalékérán. Jisas yan yéku jémbaa Livai dunyansé yan yéku jémbaat wa taalékérandén.

Got kukmba wandén kundi wa taalékérán taale wandén kundit

⁷ Du dakwa Got taale wandén kundi vékute wandén pulak yaké yapatindarén. Yapatindaka Got yandarén kapérandi musé yasnyéputikapuk yate wa véndén, de déku ménimba yéku du dakwa tékapuk yandaka. De wani kundi vékute Gotna ménimba yéku du dakwa témunaandaru, wa Got kukmba nak kundi katik wakatik dé.

⁸ Anga wa vékuséknangwa. Talimba tan du dakwa de Gotna ménimba yéku du dakwa yamba téndakwe wa. Wanngé ani kundi Gotna nyéngaamba wa kwaakwa:

Néman Du Got anga wa wandén, “Ma véku.

Kukmba wuné kulé kundi wakawutékwa,
Israel du dakwa, Juda du dakwat waak.

⁹ Talimba deku gwaal waarranga maandéka bakamu Isipmba tékwa duna taambamba

téndaka wuna kapmang wa de kéraae kure
yewutén.

Wani sapak wuné det néma kundi kwayéwutéka
wuna kundi vékukapuk yandaka wa det
kuk kwayéwutén.

Wani kundi pulak nakapuk katik waké wuté.

¹⁰ Kulé kundi anga wakawutékwa, Israel du
dakwat: ‘Kukmba wuna apakundi deku
mawulémba taakakawutékwa.

Taakawutu de wuna kundi yékunmba vékundaru
wuné deku néma du Got wa rakawutékwa.

Rawutu de wuna du dakwa wa tékandakwa.

¹¹ Téte de akwi wuné vékusék-*ngandakwa*.

Néma du dakwa, nyambalé waak wuné vékusék-
ngandakwa.

Vékusékte deku du dakwat anga katik waké daré:

Nana Néman Du Gorké ma vékuséknguné.

Wunga katik waké daré. De akwi wuné vékusék-
ngandakwa.

¹² Wuné deké sémbéraa yate yandarén kapérandi
musé yasnyéputi-kawutékwa.

Yate yandarén kapérandi muséké nakapuk katik
vékulakaké wuté.’

Néman Du Got wunga wandén.”

¹³ Got wunga kulé kundiké wate nanat wa
wandékwa, déku kulé kundi vékunanénngé.
Jaangwa yaké yakwa musé késndékwa pulak,
taale wandén kundi bari késkandékwa. Kukmba
wandén kundi rapéka-kandékwa.

9

*Talimba tan néma du kwaamina nyékit
kwayéndén Gorké*

¹ Talimba, Got taale néma kundi wandén sapak wa du dakwat wandén, de déku yé kavérékmuké. Déku yé kavérékngé yandakwa gaa kurké yandawanngé waak det wandén.

²⁻³ Wandéka meme sépat yandarén gaa nak kaandarén. Kaatake néma laplap nak nyéndémba lékindarén. Lékitakandaka gaa tambék vétik tan. Maaka tambékngé wandarén, “Wan taangét gaa wa.” Naatake wani taalémba lam nak, jaambé nak taakandarén. Wani jaambémba Gorké kwayéndarén bret taakandarén. Awula nyéndé tambékngé wandarén, “Wan taangétsékéyak tambék wa. Got rakwa tambék wa.” Naandarén.

⁴ Wani tambékmba gol matut yandarén jaambé wa taakandarén. Wani jaambémba yaa yamungandaka yaasnyé yaalate yéku yaama yakwa musé Gorké taakandarén. Gol matut yakusondarén bokis nak wani tambékmba taakandarén. Wani bokiské wandarén, “Gotna néma kundi rakwa bokis wa.” Naandarén. Wani bokismba gol matut yandarén aké nak wa ran awulamba. Wani akémba kakému ras tan. Wani kakémuké wandarén, “Mana”. Talimba Got wandéka wani kakému Gotna gaayémba gaayandéka Israel du dakwa wani kakému ras kandarén. Talimba Aron sétowe yaténdén baangé saal waaran. Sétowe yaténdén baangé waak wani bokismba ran. Matu vétik waak wani bokismba ran. Talimba Moses Gotna apakundi wani matumba wa viyaatakandén.

⁵ Matumba yandarén Gotna kundi kure gaayakwa du pulak maayéra vétik bét wani bokis taakumba kwaati se rambérén. Wani matumba yandarén du pulak maayéra vétik wani bokismba

kwaati se rambéréka du dakwa véte wandarén, “Got wamba wa randékwa.” Naandarén. Wani du vétikmba yékngaa vétik tan. Wani yékngaa meme bulmakauna nyéki yaasnyéndén taalé wa taakatépendarén. Gotna gaamba jémbaa yakwa akwi dunyanna néma du dé meme bulmakau viyaate deku nyéki wani taalémba yaasnyéndén, Got du dakwa yan kapérandi muséké nakapuk waambule vékulakakapuk yandénngé. Bulaa wuné wani gaamba rakwa muséké kundi ras waak katik waké wuté.

⁶ Wani musé Gotna gaamba wunga randéka Gotna gaamba jémbaa yakwa dunyan déké jémbaa yate akwi nyaa maaka tambékm̄ba wulaandarén.

⁷ Gotna gaamba jémbaa yakwa akwi dunyanna néma du male dé awula nyéndé tambék gaamba wulaandén. Akwi kwaaré nakurak apu male dé wani tambék gaamba wulaandén. Baka yamba wulaandékwe wa. Meme bulmakauna nyéki kéraae kure wa wulaandén. Wulaae wani nyéki Gorké kwayéte wandén, “Méné ani nyékit véte yawutén kapérandi musé, nak du dakwa yandarén kapérandi musé waak ma yasnyéputiménu. Vékuséknangwa kapérandi musé, vékuséknangwa kapérandi musé waak ma yasnyéputiménu.” Naandén.

⁸ Nané wani muséké vékulakananga Gotna Yaamambi nana mawulé yé kun yandéka wa vékuséknangwa. Maaka tambék gaa wayéka téndéka baka du dakwa awula Got rakwa tambékm̄ba wulaaké yapatindakwa. Gotna gaamba jémbaa yakwa akwi dunyanna néma

du male wa wulaandékwa.

⁹ Baka du dakwa Gorké wulaakapuk yandarénngé vékulakate, bulaa anga wa vékuséknangwa. Talimba du dakwa yandarén kapérandi muséké vékulakate, Gotna gaat ye Gotna gaamba jémbaa yakwa dunyansat késpulak nakpulak musé kwayéndarén, de Gorké kwayéndarénngé. Kwaami waak de Gotna gaamba jémbaa yakwa duwat kwayéndarén, de viyaae tuwe Gorké kwayémuké. Wunga yandaka wani du dakwana mawulé yamba yékun yandékwe wa.

¹⁰ Talimba Moses wani du dakwat apakundi wandén, deku sépé yékun yamuké. Kakému kulak, gu yaakundakwa yapaté, késpulak nakpulak apakundiké, wani muséké wa det apakundi wandén. Wandéka du dakwa wani kundi vékute wandén pulak yaké mawulé yandarén. Got deku mawulé yékun yandénngé nak kundi wandu de wani apakundi wa yaaséka-kandakwa. Wunga vékuséknangwa.

Krais kiyaandéka déku nyéki vaakwan

¹¹ Got nak kundi wandéka wa Jisas Krais yaandén. Yaae Gotna gaamba jémbaa yakwa du Gorké musé kwayéndarén pulak, wa dé kiyaaké yate déku sépé Gorké kwayéndén. Kwayétake nana mawulé yékun yandu Gotna gaayét yénanénngé. Talimba Livai du Gotna gaamba jémbaa yakwa duna jémbaa Gorké yate, de ani képmaamba tékwa du kaan gaat wa wulaandarén. Jisas Krais kiyaae wa ani képmaamba tékwa du kaan gaat

yamba wulaandékwe wa. Dé Gotna gaayét waare déku gaayémba kwaakwa gaamba wa jémbaa yandékwa. Jémbaa yandékwa taalé wan yéku laku taalé wa.

¹² Krais meme bulmakauna nyéki Gorét yamba kwayéndékwe wa. Dé nakurak apu male kiyaandéka déku nyéki vaakwe wa Gotna gaayét waaréndén. Waare Got rakwa taalaat wulaandén. Got déku nyékit vétake wa yananén kapérandi musé yasnyéputiye nané kéraae déku taambamba taakandén. Taakandénngé nané dale yékunmba rapéka-kanangwa apapu apapu.

¹³ Talimba du nak kapérandi musémba kutndéka nana du wandarén, “Wani du Gotna ménimba kapérandi du wa téndékwa.” Naandaka Gotna gaamba jémbaa yakwa du meme bulmakau viyaae, nyéki kéraate, kwaami yaamba tumbiyowe, baawu nyékiale kéraae wa wani duna sépém̄ba yaasnyéndén. Yaasnyéte wandén, dé Gotna ménimba yéku du nakapuk téndékwannngé. Dé baka sépéché wa wandén. Wani duna mawuléché yamba wandékwe wa.

¹⁴ Jisas Krais wunga yamba yandékwe wa. Dé nana sépéché male yamba yékun yandékwe wa. Dé nana mawulé waak wa yékun yandékwa. Talimba nana mawulé kapére yandéka anga wanánén, “Nané Moses wan apakundi vékute wandén pulak yamunaae, wa Gotna ménimba yéku musé yakwa du dakwa tékanangwa.” Wunga watake wunga téché yapatite bulaa a vékuséknangwa. Jisas Krais yéku musé wa yandén. Yate ani képmaamba téte Gotna kundi vékute wandén pulak male wa yandén. Yandéka Gotna Yaamambi

apapu apapu tépékaate dat apa kwayéndéka wa déku sépé Gorké kwayéndén. Kwayéte kiyaandéka déku nyéki vaakwan. Vaakundéka Jisas nana mawulé yékun yandékwa. Yandéka nané Gotna ménimba yéku musé yakwa du dakwa téñangwa. Téte apapu apapu rapékakwa du Gotna jémbaa male ma kuttépékaakwak.

*Kraisna nyéki vaakundéka wa vékuséknangwa
Gotna kulé kundi sékérékngé yadékwannngé*

¹⁵ Talimba Got déku apakundi du dakwat kwayéte ani kundi waak anga wandén, “Guné wuna apakundi vékungunu gunat yékun yakawutékwa. Yi wan wanana wa.” Wunga wandéka du dakwa apa yakapuk yate, wandén pulak yaké yapatindaka wa Got kulé kundi det wandén. Wandéka wa Jisas Krais yaan. Talimba du dakwa Got wandén pulak yaké yapatindaka Got yandarén kapérandi musé yamba yasnyéputindékwe wa. Du dakwa kulémawulé kéraandarénngé wa Krais kiyaandén. Kiyaandéka Got déku du dakwat wandén, de déku jémbaamba yaalamuké. Watake det wandén, “Kiyaandénngé wuné yangunén kapérandi musé yasnyéputiwutu guné wuna du dakwa tékanganéngwa.” Wunga wandéka wa déku nyambalé téndakwa. Téte dale yékunmba rapéka-kandakwa apapu apapu.

¹⁶⁻¹⁷ Anga yanangwa. Du nak kukmba kiyaaké yandékwannngé vékulakate, apakundi anga wandékwa, “Kukmba kiyaawutu de wuna musé muni waate kwayékandakwa. Wuna musé kéraaké yakwa duna yé bulaa

viyaatakatake kukmba kiyaawutu, de wunga wuna musé kéraakandakwa. Yi wan wanana wa.” Wunga watake nyéngaamba wani duna yé viyaatakandékwa. Dé wayéka kiyaakapuk téndu deku yé nyéngaamba viyaatakandén du déku musé katik kéraaké daré. Kukmba kiyaandu deku yé nyéngaamba viyaatakandén du vétake déku musé kéraakandakwa.

¹⁸ Wunga yate Got talimba déku apakundi Juda du dakwat wandéka de déké bulmakau viyaandaka nyéki vaakundéka kiyaandaka du dakwa véte wandarén, “Got néma kundi watake wunga male yakandékwa. Nyéki vaakundéka bulmakau kiyaandaka vétake wa vékuséknangwa. Déku kundi sékérék-ngandékwa.” Naandarén.

¹⁹ Talimba Moses Got wan akwi apakundi déku du dakwat watake dé meme bulmakauna nyéki kéraae kulakale salekwandén. Salekye makal mingalé répndén. Wani miyé gaanga yéku yaama yandékwa. Répe sipsipna yéwi kéraae gwaavé kulakmba taawurékwe mingalém̄ba gindén. Giye nyékimba taawurékwe, Gotna apakundi viyaatakandarén nyéngaamba, du dakwat waak yaasnyéndén.

²⁰ Yaasnyéte wandén, “Ani nyéki véte vékuséknangwa, Got nanat wandén apakundi sékérékngé yandékwangé. Nané déku kundi vékute wandén pulak ma yakwak.”

²¹ Naatake meme sépém̄ba ye Gotna yé kavérékndakwa gaa, wani gaamba rakwa akwi musé waak nyékit yaasnyéndén.

²² Got ani kundi Mosesét kwayéndékwa wa dé Israel du dakwat kwayéndén. Got anga wandén,

“Nyékit véte wakawutékwa, ‘Bulaa wani musé yékun yandékwa.’ Naakawutékwa.” Got wunga waké yandékwanngé vékulakate de rékaamba musém̄ba nyéki yaasnyéndarén. Du dakwat yékun yandénngé nyéki vaakundu Got wani du dakwa yan kapérandi musé yasnyéputi-kandékwa. Yasnyéputiye yandarén kapérandi muséké nakapuk katik vékulakaké dé. Deké nyéki vaakukapuk yandu, wa Got wani du dakwa yan kapérandi musé yasnyéputikapuk yate, yandarén kapérandi muséké katik yékyaak yaké dé.

Krais yandarén kapérandi muséké wa déku sépé déku nyéki Gorét kwayéndén

²³ Ani képmaamba kwaakwa gaa, meme sépém̄ba yatake Gotna yé kavérékndarén gaa, wani gaamba rakwa musé waak wan Gotna gaayém̄ba kwaakwa gaa pulak wa, wani gaamba rakwa musé pulak waak. Moses meme bulmakauna nyéki képmaamba kwaakwa gaa, wani gaamba rakwa musém̄ba waak yaasnyéndén, de Gotna ménim̄ba yékun yandarénngé. Jisas Kraisna nyéki male wa apa yakwa, Gotna gaayém̄ba kwaakwa gaa déku ménim̄ba yékun yandénngé.

²⁴ Krais kiyaae nakapuk taamale waaraape Gotna gaayém̄ba kwaakwa gaat wulaandénngé vékulakate wa wani kundi wawutékwa. Krais kiyaae nakapuk taamale waaraape dé Gorét waatakuké képmaamba tékwa du kaan gaat yamba wulaandékwe wa. Wani gaa wan nyaap pulak wa. Wani gaa wan Gotna gaayém̄ba kwaakwa gaa pulak wa. Krais

Gotna gaayét waare wulaae bulaa Gotna ménimba wa randékwa. Rate wa nanéké Gorét waatakundékwa.

25 Talimba akwi kwaaré Gotna gaamba jémbaa yakwa akwi dunyanna néma du meme bulmakauna nyéki kéraae kure Gotna yé kavérékndarén gaat wulaae awula taangétsékéyak tambékét wulaandén. Déku nyéki yamba kéraae kure wulaandékwe wa. Wulaandén tambékm̄a wan Got wa ran. Jisas Krais wunga yamba yandékwe wa. Dé nakurak apu male kiyaandéka wa déku nyéki vaakwan. Déku sépé déku nyéki Gorké kwayéké wa Gotna gaayémba kwaakwa gaat wulaandén. Nakurak apu male wulaandén.

26 Jisas képmaamba tékwa Gotna gaamba jémbaa yakwa akwi dunyanna néma du yan pulak yamunaae, wa akwi kwaaré kiyaakatik dé. Dé akwi kwaaré kiyaamunaae, wa késépéri apu talimba apa-kangél kurkatik dé. Got képmaa baasnyé ye yandén sapak apakangél kurkatik dé. Bulaa a téngwa sapak waak apakangél kurkatik dé. Bulaa a téngwa sapak Jisas nakurak apu wa yaandén. Dé kiyaee déku sépé déku nyéki Gorké kwayéké wa yaandén. Got du dakwa yandarén kapérandi musé yasnyéputindu de déku ménimba yéku musé yakwa du dakwa téndarénngé, wa Jisas Krais yaandén.

27 Du dakwa kiyaandaru kukmba Got néma kot vékukwa néma du rate deké kundi wakandékwa. Akwi du dakwa nakurak apu male wa kiyaakan-dakwa. Got wandu kiyaakandakwa.

²⁸ Jisas Krais dé de yaké yandakwa pulak wa yandén. Dé nakurak apu male kiyaandén. Némaamba du dakwa yandarén kapérandi musé yasnyéputiké kiyaandén. Kukmba waambule yaakandékwa. Waambule yaae du dakwa yandarén kapérandi musé yasnyéputiké yate naka-puk katik kiyaaké dé. Yamba wa. Waambule yaae déké mawulé yate kaavérékwa du dakwat kéraae kure yékandékwa, Gotna gaayét.

10

*Gorké kwaami kwayéndaka yandarén
kapérandi mawulé yamba yasnyéputindékwe wa*

¹ Talimba Moses Gotna apakundi Juda du dakwat wandéka anga yandarén. Gotna ménimba yéku musé yakwa du dakwa témuké wandaka Gotna gaamba jémbaa yakwa dunyansé wa du dakwa yan kapérandi muséké vékulakate Gorké meme bulmakauna nyéki kwayéndarén. Akwi kwaaré Got rakwa taangétsékýak tambékét wulaae Gorké kwayéndarén. Kwayéndaka Got yandarén kapérandi mawulé yamba yasnyéputindékwe wa. De Gotna ménimba yéku musé yakwa du dakwa témuké yapatindarén. Gotna gaamba jémbaa yakwa dunyan Gorké wunga kwayéte wa nak jémbaaké wa det wakwasnyéndarén, Jisas Krais kukmba yaké yandékwa jémbaaké. Krais nanat yékun yaké yandékwa jémbaaké wa Gotna gaamba jémbaa yakwa dunyansé nanat wakwasnyéndakwa.

² De nanat yékun yamuké yapatindarén. De du dakwat yékun yandaru wani du dakwa

Gotna ménimba yéku musé yakwa du dakwa témunaaandaru, wa Gotna gaamba jémbaa yakwa du akwi kwaaré Gorké wunga katik kwayéké daré. Gorét waatakukwa du dakwa de vékusékndarén wa, deku mawulé yékunmba tékapuk yandékwannngé. Vékusékte késépéri apu Gotna gaamba jémbaa yakwa dunyansat kwayéndaka wa de Gorké kwayéndarén, de déku ménimba yéku musé yakwa du dakwa téndarénngé.

³ Akwi kwaaré Gorké kwayéte yandarén kapérandi muséké vékulakandarén. Deku mawulé yékunmba tékapuk yandéka, wa Got yandarén kapérandi mawulé yamba yasnyéputindékwe wa.

⁴ Kwayéndarén meme bulmakauna nyéki de yan kapérandi mawulé yasnyéputikapuk yandéka de Gotna ménimba yéku musé yakwa du dakwa yamba téndakwe wa.

⁵⁻⁶ Wani muséké vékulakate Jisas Krais ani képmaat gaayaké yate Gorét anga wandén:
De kwaami viyaae tuwe ménat kwayémuké kalik yaménéngwa.

De yan kapérandi mawulé yasnyéputiké, yaamba kwaami tumbiyowe ménat kwayémuké ka-lik yaménéngwa.

De musé ménat kwayémuké kalik yaménéngwa.
Yate méné wunat képmaamba tékwa duna sépé tiyaaménén, wuné kiyaae wani sépé ménat kwayéwuténngé.

⁷ Tiyaaménéngá ménat wawutékwa, “Got, wuné a tékwa.

Mawulé yaménéngwa pulak yakawutékwa.

Talimba ména nyéngaamba wa viyaatakandarén,
wunga yaké yawutékwanngé.”

Naandén Krais. Gorét wunga wandén.

⁸ Krais wani kundi watake taale wandén, du dakwa Gotna apakundi vékute yandarén kapérandi musé yasnyéputimuké kwaami viyaae tuwe kwayéndakwanngé. Watake wandén, “De kwaami viyaae tuwe ménat kwayémuké kalik yaménéngwa. De yaamba kwaami tumbiy-owe ménat kwayémuké kalik yaménéngwa. De musé ménat kwayémuké kalik yaménéngwa. Wunga yandakwanngé ména mawulé yékun yamba yandékwe wa.”

⁹ Wunga watake Gorét wandén, “Got, wuné a tékwa amba. Méné mawulé yaménéngwa pulak yakawutékwa.” Wunga wandéka wa vékuséknangwa. De talimba yandarén pulak, kwaami viyaae tuwe Gorké katik kwayéké daré. Krais nak pulak yapaté ye kiyaae wa déku sépé déku nyéki Gorké kwayéndén. Wunga wa vékuséknangwa.

¹⁰ Krais, Got mawulé yandékwa pulak yate wa déku sépé déku nyéki Gorké kwayéte wa kiyaandén. Nakurak apu male wa kiyaandén. Got mawulé yakwa pulak ye kiyaandéka wa Got yananén kapérandi musé wa yasnyéputindén. Yasnyéputindéka bulaa a yéku du dakwa téngwa, Gotna ménimba.

*Krais déku sépé Gorké kwayétake wa yandarén
kapérandi musé yasnyéputindén*

¹¹ Akwi nyaa Gotna gaamba jémbaa yakwa akwi dunyansé deku jémbaa yandakwa. Yate

késépéri apu meme bulmakau viyaae Gorké kwayéndakwa. Kwayéndakwa musé wan du dakwa yan kapérandi musé yasnyéputiké yapatindékwa.

¹² Jisas Krais dé de yakwa pulak yamba yandékwe wa. Dé nak pulak wa yandén. Dé déku sépé, déku nyéki Gorké kwayéte wa kiyaandén. Nakurak apu male wa kiyaa-ndén. Du dakwa yan kapérandi muséké nakapuk katik kiyaaké dé. Déku jémbaa yasékéyaktake kiyaae wa Gotna gaayét waaréndén. Waare néma du rate déku yékutuwa taambamba randékwa.

¹³ Dé Got déku maama déku taambamba taakandu dé deké néma du rate véké yandékwa sapakngé wa kaavéréndékwa.

¹⁴ Dé nakurak apu wa déku sépé déku nyéki Gorké kwayétake kiyaandéka Got déku jémbaamba yaalan du dakwa yan kapérandi musé wa yasnyéputindén. Yasnyéputindénngé Gotna ménimba apapu apapu wa yéku musé yakwa du dakwa rapéka-kandakwa.

¹⁵ Gotna Yaamambi waak wani muséké wa wandén. Wandéka talimba yatan du nak Gotna nyéngaamba anga viyaatakandén:

¹⁶⁻¹⁷ Néman Du Got anga wandén: “Kukmba kulé kundi det anga wakawutékwa.

Wuna apakundi deku mawulém̄ba taakakawutékwa.

Taakawutu wuna kundi yékunmba vékukandakwa.”

Wunga wate anga wandén, “Yandarén kapérandi musé yasnyéputiye wani muséké nakapuk katik vékulakaké wuté.” Naandén.

18 Néman Du Got wunga wandéka du nak Gotna nyéngaamba wa viyaatakandén. Wani kundiké vékulakate anga wa vékuséknangwa. Got du dakwa yandarén kapérandi musé yasnyéputiye wani kapérandi muséké vékulakakapuk yandu meme bulmakau viyaae deku nyéki dat nakapuk katik kwayéké daré, dé yandarén kapérandi musé yasnyéputimuké.

Nané ma Gorké yé kun mba vékulakate déké yékwak

19 Wuna aanyé waayéka nyangengu pulak tékwa du dakwa, ma véku. Jisas nanéké kiyaandéka déku nyéki vaakwanngé, nané Got rakwa gaat yékanangwa. Wup yakapuk yate, yéku mawulé vékute, dé rakwa gaana taangétsékéyak tambékét yékanangwa.

20 Jisas nanéké kulé yaambu wa kutndén, nané Gorké yénanénngé. Dé yananén kapérandi musé yasnyéputiké we wa déku sépé déku nyéki Gorké kwayéte wa kiyaandén. Kiyaae Got rakwa gaana taangétsékéyak tambékét wa wulaandén. Wulaae dale rapéka-kandékwa. Jisas kiyaandéka Gotna gaamba lékitakandarén wani laplap gérikndéka wa Gorké yéké yanangwa yaambu wa kwaakwa. Jisas nanéké wunga yandénngé, wa nané Gorké yékanangwa.

21 Jisas Gotna gaamba jémbaa yakwa duna jémbaa yatake wa Gotna gaamba jémbaa yakwa akwi dunyanna néma du wa téndékwa.

22 Téte Gotna du dakwa nanéké yé kun mba vénédkwa. Vénédkwanngé vékulakate, nané Gorké ma yékwak. Jisas kiyaandéka déku nyéki

vaakundéka déké yékunmba vékulakananga nana mawulé wa yékun yandén. Yandéka déku yém̄ba baptais kéraananén. Wunga yatake wa vékuséknangwa. Nané vétikmawulé yakapuk yate, nakurakmawulé yate, wup yakapuk yate, ma Jisaské yékunmba vékulakapékate Gorké yékwak.

²³ Nané Jisasna jémbaamba yaalan du dakwa nané nana mawulémba anga wanangwa, “Got wa wandén, nanat yékun yaké yandékwānngé. Wandén pulak wa yakandékwa. Yi wan wanana wa.” Wunga wate Jisasna jémbaa ma kutpékaate nak du dakwat wakwak, Got wandén pulak yaké yandékwānngé. Vétikmawulé yakapuk yate naku-rakmawulé male yate wunga ma yatépékakwak.

²⁴ Yate nanale sékét Jisasna jémbaamba yaalan du dakwaké ma vékulakate, nané det yékun yakwak. Yananu de nanat yékun yakandakwa. Nané akwi wunga yate nak du dakwaké ma néma mawulé yate yéku yapaté yakwak.

²⁵ Jisasna jémbaamba yaalan du dakwa ras nakurakmba yamba jaawuve téte Gotna kundi bulndakwe wa. Nané de yakwa pulak katik yaké nané. Jisas Krais waambule yaaké yandékwa nyaa bari wa yaakandékwa. Yaaké yandékwānngé vékulakate nané nakurakmba jaawuve téte Gotna kundi bulte nana mawulat ma yékun yakwak.

Gotna nyaanét katik kuk kwayéké nané

²⁶ Ani kundi wa vékuséknangwa. Jisas Krais du dakwa yan kapérandi musé yasnyéputimuké wa déku sépé déku nyéki Gorké kwayétake wa kiyaandén. Wani kundiké anga wanangwa,

“Yi wan wanana wa.” Wani kundi vékusékte nané wani kundit kuk kwayéte kapérandi mawulé vékute nakapuk kapérandi musé yapékananu nak du, Got yananén kapérandi musé yasnyéputindénngé, Gorké kwayéké dé kapuk? Yamba wa. Katik kwayéké dé. Yandu Got wani kapérandi musé katik yasnyéputiké dé.

²⁷ Yandu nané déku kundit kuk kwayémunaae, wa néma wup yakanangwa. Kukmba Got néma kot vékukwa néma du rate yananén kapérandi musé nanat yakatare wandu néma yaa yaanpékatékwa taalat yékanangwa. Gotna kundit kuk kwayékwa akwi du dakwa yaa yaanpékatékwa taalat wa yékandakwa.

²⁸ Talimba du nak Moses wan apakundit kuk kwayéte kapérandi musé yandéka du vétik kupuk dat vétake kot vékukwa néma duwat wandaka dé deku kundi vékutake wandén, wani duwat viyaandék-ndarénngé. Wani duké sémbéraa yakapuk yate wa kot vékukwa néma du wunga wandén, wani duwat viyaandék-ndarénngé.

²⁹ De Moses wan kundit kuk kwayén duwat wunga yandarénngé, Got déku nyaanét kuk kwayén du dakwat yénga pulak yaké dé? Det wani kapérandi musé némaamba wa yakatakandékwa. Talimba Got wa wandén, “Du dakwa yandarén kapérandi musé yasnyéputiké dé kiyaandu déku nyéki vaakukandékwa. Yi Wan wanana wa.” Wunga wandéka déku nyaan Jisas yaae wa kiyaandén. Kiyaandékwa du dakwa ras kapérandi kundi wate anga wandaakwa, “Dé kiyaae yananén kapérandi musé yamba yasnyéputindékwe wa.” Wunga wate

wa Gotna nyaan Jisasét kuk wa kwayéndakwa. Kwayéte de Gotna Yaamambi nanat yéku mawulé tiyaandékwanngé kapérandi kundi wate wa dat wasélékndakwa wa. Wunga yakwa du dakwat wani kapérandi musé Got némaanmba yakata-kandékwa.

³⁰ Gorké vékusékte wa vékuséknangwa. Got det némaanmba yakata-kandékwa. Got talimba wa wandén, “Du dakwa kapérandi musé yandaru, wa wuné det yandarén kapérandi musé waambule yakata-kawutékwa.” Naandén. Ani kundi waak déku du dakwat wa wandén, “Wuné, guna Néman Du, kot vékukwa néma du rate yangunén musé waambule kaatakawutékwa.” Wunga wandéka déku kundi wa kwaakwa, déku nyéngaamba.

³¹ Got apapu apapu rapéka-kandékwa. Rate dat kuk kwayékwa du dakwat wani kapérandi musé némaamba yakata-kandékwa. Wanngé wa néma wup yandakwa.

Nané ma apa yate Gorké yékunmba vékulaka-pékakwak

³² Talimba téngunén sapakngé ma vékulaka. Wani sapak guné Gotna jémbaamba yaale kulémawulé wa kéraangunén. Kéraangunénga Gotna maama gunat yaavan kutndaka wa néma kaangél kutngunén. Kure Gorét yamba kuk kwayéngunéngwe wa. Apa yate déku jémbaa kutpékaangunén.

³³ Kutpékaa-ngunénga nakapuk guna maama apa yate wandaka akwi du dakwana ménimba

téngunénga gunat kenakte viyaandarén. Nakapuk de nak du dakwat wunga yandaka wani du dakwale téte det yé kun yangunén.

34 Jisas Kraisna kundiké kalik yakwa du déku jémbaamba yaalan du dakwat kalapusmba taakandaka deké sémbéraa yate det yé kun yangunén. Du ras gunéké apa yate guna musé baka kéraandaka guna mawulé yamba kapére yandékwe wa. Guna mawulé yé kunmba téndén. Anga wa vékusékgunén. Kukmba guné Gotna gaayét ye dale yé kunmba rapéka-kangunéngwa. Wunga vékusékgunénga guna musé kéraandaka guna mawulé yamba kapére yandékwe wa.

35 Wunga rapékaké yangunéngwanngé vékulakate wup yaké yambak. Guné Gotna kundi yé kunmba vékuté-pékaanguunu Got kukmba gunat yé kun yakandékwa.

36 Guné ma apa yate Got wandén pulak yapékangunék. Déku jémbaa ma kuttépékaangunék. Déku jémbaa yaasékaké yamarék. Yangunu Got wandén pulak gunat yé kun yandu guné yé kunmba yatépéka-kangunéngwa.

37 Wunga yaké yangunéngwanngé Gotna kundi déku nyéngaamba anga wa kwaakwa:

Ayélapkéri sapak re yaaké yakwa du yaakandékwa.

Bari wa yaakandékwa.

38 Yaandu yé ku musé yakwa wuna du dakwa de wuna kundi yé kunmba vékuté-pékaandaran, wa apapu apapu yé kunmba rapéka-kandakwa.

De wunat kuk kwayémunaandaru, wa wuna mawulé deké katik yékun yaké dé.

³⁹ Nané wani du dakwa pulak yamba yanangwe wa. Gorét kuk kwayékwa du dakwa wa lambiyak-ngandakwa. Gorale katik rapékaké daré. Nané Gotna kundi yékunmba vékutépékaakwa du dakwa dale yékunmba rapéka-kanangwa apapu apapu.

11

Anga yate wa Gorké yékunmba vékulakanangwa

¹ Anga yate Gorké yékunmba vékulakanangwa. Nana mawulémba anga wanangwa, “Got wandén pulak yakandékwa. Yi wan wanana wa.” Naate anga wa vékuséknangwa. Got wunga yakandékwa. Dat vékapuk yate déku jémbaaké yékunmba vékuséknangwa yate kaavérénangwa, nanat yékun yandénngé. Kaavéréte dé wunga yaké yandékwangé vékuséknangwa.

² Talimba yatan du ras Gorké yékunmba vékulakate déku kundiké, “Yi wan wanana wa,” naandaka wa Got anga wandén, “Wani du wan yéku musé yakwa du wa.” Naandén.

³ Talimba Got vékapuk yanangwa musé kéraae wa nyét képmaa yandén. Bulaa nané Gorké yékunmba vékulakate ani képmaamba tékwa musé véte anga wa vékusék-nangwa. Talimba dé watake wa akwi musé yandén.

Abel, Enok, Noa

⁴ Talimba aanyé béré waayéka yarémbérén. Bérku yé Kein béré Abel. Bét Gorké musé kwayémbérén. Abel Gorké yékunmba vékulakate

déku kundiké, “Yi wan wanana wa,” naate dat musé kwayéndéka Got déké wandén, “Wan yéku musé wa tiyaandén. Wan yéku musé yakwa du wa dé.” Naandén. Kein Gorké yé kun mba vékulakakapuk yandéka Gotna mawulé déké yamba yé kun yandékwe wa. Bulaa Abel yamba yate wa. Dé talimba kiyaan wa. Bulaa Abel yan yapatéké vékulakate, nané waak Gorké ma yé kun mba vékulakakwak.

5 Talimba yatan du déku yé Enok, dé waak Gorké yé kun mba vékulakate, déku kundiké, “Yi wan wanana wa,” naandén. Naandéka Got dat déku gaayét kure waarendén. Dé yamba kiyaandékwe wa. Got déku gaayét dé kure waarendéka dunyan déké waakpatindarén. Enok Gorké yé kun mba vékulakandénngé vékuséknangwa. Déké ani kundi Gotna nyéngaamba wa kwaakwa: Got mawulé yandén pulak wa yandén. Got wayéka Enokét kure waarekópuk yandén sapak wa Enok wunga yandén.

6 Guné Gorké yé kun mba vékulakate déku kundiké, “Yi wan wanana wa,” naate, Got mawulé yandékwa pulak ma yangunék. Guné Gorale ramuké mawulé yate, guna mawulémba anga ma wangunék, “Got randékwa. Wuné déké vékusékte dale raké mawulé yawutu, wa wunat yé kun yakandékwa. Yi wan wanana wa.” Wunga wate, wa guné Gorale yarékangunéngwa.

7 Talimba yatan nak du déku yé Noa, dé waak Gorké yé kun mba vékulakate déku kundiké, “Yi wan wanana wa,” naandén. Noa vékapuk yandén

musé bari yaaké yandéka wa Got Noat wandén. Wandéka déku kundi yékunmba vékute wandén pulak yate sip nak yandén. Yatake dé déku taakwa nyambalésale wani sipmba wulaae randaka néma gu windéka wa yékunmba randarén. Wani sipmba wulaakapuk yan du dakwa de akwi kulak ke kiyaasandandarén. Néma gu wilé yandéka wani sipmba wulaakapuk yan du dakwa wa vékusékndarén wa. Noa yéku musé male yandéka de kapérandi musé wa yaténdarén. Noa Gorké yékunmba vékulakate déku kundiké, “Yi wan wanana wa,” naandéka Got déké wandén, “Noa wan yéku musé yakwa du wa.” Naandén.

Abraham

8 Talimba yatan nak du déku yé Abraham, dé waak Gorké yékunmba vékulakate déku kundiké, “Yi wan wanana wa,” naandén. Got Abrahamét waandéka Gotna kundi yékunmba vékundén. Vékute, Got dat kwayéké wandén képmaat yéké we, déku gaayé yaasékatake yéndén. Yéte yéké yandékwa yaambuké yamba vékusékndékwe wa.

9 Gotna kundi yékunmba vékute wa baka yéndén. Ye Gorké yékunmba vékulakate déku kundiké, “Yi wan wanana wa,” naate Got kukmba dat kwayéké yandékwa képmaamba yaténdén. Nak képmaamba yaan du pulak yatéte apa yakwa gaa yamba kaandékwe wa. Meme sépat samape wa gaa kaandén. Kaatake wani gaa kure yéte wani képmaamba yeyé yaayandén, déku nyaan Aisak ambét déku gwaal Jekopale. Wani duwat waak wani képmaa kwayéké we

wa Got bérét wandén, “Yi wan wanana wa.” Naandén.

¹⁰ Abraham meme sépat samape kaandén gaamba yaréndéka déku mawulé wani gaaké yamba kapére yandékwe wa. Dé Gotna gaayét wulaaké wa kaavéréndén. Wani gaayé tépékaa-kandékwa apapu apapu. Got dékét déku kapmang wa wani gaayé yandén.

¹¹ Abrahamna taakwa léku yé Sara lé waak Gorké yékunmba vékulakate déku kundiké, “Yi wan wanana wa,” naalén. Lé aanyapa ye nyaan kéraakapuk yaléka Got lat wandén, “Nyaan kéraakanyénengwa. Yi wan wanana wa.” Naandéka walén, “Wuné nyaan kéraawuténngé wa Got wandén. Wuné nyaan kéraakawutékwa.” Wunga waléka Got lat mayé apa kwayéndéka nyaan kéraalén.

¹² Kéraaléka Abraham aanyapa ye kiyaaké yaréte wa wani nyaanna aapa randén. Randéka kukmba déku gwaal waaranga maandéka bakamu némaamba wa téndarén, nyétm̄ba tékw̄a kun némaamba téndakwa pulak. Némaamba téndaka dunyan Abrahamna gwaal waaranga maandéka bakamu naakiké yapatindakwa.

¹³ Wani du dakwa Gorké yékunmba vékulakate déku kundiké, “Yi wan wanana wa,” naate yare wa kiyaandarén. De ani képmaamba téndarén sapak Got talimba wakakét yandén pulak det yamba yandékwe wa. Yandéka de deku mawulémba wandarén, “Got wandén pulak kukmba nanat yékun yakandékwa. Yi wan wanana wa. Nané ani képmaamba téte nak gaayé du dakwa pulak wa ténangwa. Nané késkulak

nakpulak képmaat yeyé yaayakwa du dakwa pulak wa téngwa. Nané kukmba téké yanangwa gaayéké vékulakate mawulé tawulé yanangwa.” Wunga watake Gorké yékunmba vékulakate wa kiyaandarén.

¹⁴ Wa vékuséknangwa. Wunga wakwa du dakwa yékunmba tépékaamuké yandakwa gaayéké wa waakndakwa.

¹⁵ De wunga wate talimba yaandarén gaayéké vékulakamunaae, wa nakapuk waambule yékatik daré.

¹⁶ Wunga yamba yandakwe wa. Ani képmaamba tékwa gaayéké yamba vékulakandakwe wa. Gotna gaayéké wa néma mawulé yandarén. Yandaka Got deku gaayé yékun yandén. Yandéka nak du dakwa déké wandakwa, “Got wan deku néma du wa.” Wunga wandaka Gotna mawulé wani kundiké yékun yandékwa.

¹⁷⁻¹⁸ Talimba Got Abrahamét wandén, “Ména gwaal waaranga maandéka bakamu némaamba tékandakwa. Ména nyaan Aisak némaan ye nyaan kéraandu déku gwaal waaranga maandéka bakamu némaamba tékandakwa.” Naandén. Wunga watake Abrahamna mawulé yakwe véte dat anga wandén, “Méné ména nyaan Aisak ma viyaae tuwe wunat tiyaaménu.” Wunga wandéka Abraham anga yamba wandékwe, “Wuna nyaan nakurak male wa. Wuné dé viyaawutan, yénga pulak wuna gwaal waaranga maandéka bakamu némaamba yaké daré?” Wunga wakapuk yate déku nyaanét viyaae tuwe Gorét kwayéké we yandén.

19 Yate déku mawulémba anga wandén, “Dé kiyaandan wan baka musé wa. Got wandu wa nakapuk taamale waarpkandékwa. Yi wan wanana wa.” Wunga watake déku nyaanét viyaaké yandéka Got dat wandén, “Méno, Abraham, ména nyaanét viyaaké yambak.” Wunga wandéka Abraham déku mawulémba wandén, “Wuné wuna nyaanét viyaamunaawutu dé kiyaakate wa yandén. Bulaa katik kiyaaké dé. Wunale tékandékwa.” Naandén Abraham.

Aisak, Jekop, Josep

20 Aisak Gorké yékunmba vékulakate déku mawulémba anga wandén, “Got wandén pulak nanat yékun yakandékwa. Yi wan wanana wa.” Wunga wate déku nyaan vétik Jekop ambét Isot wandén, “Kukmba Got bénat yékun yakandékwa.” Naandén.

21 Jekop waak Gorké yékunmba vékulakate déku mawulémba anga wandén, “Got wandén pulak nanat yékun yakandékwa. Yi wan wanana wa.” Wunga wate kiyaaké yate déku gwaal vétikét wandén, “Got bénat yékun yakandékwa.” Naandén. Jekop sétowe yaténdékwa baangé sétowe téte Gotna yé kavérékte wa wani kundi wandén, déku nyaan Josepna nyaan vétikét.

22 Josep waak Isipmba yatéte Gorké yékunmba vékulakandén. Vékulakate kiyaaké yate wandén, “Got wa wandén, guné Israel du dakwa ani képmaa yaasékatake guna képmaat yékwate yan-guné-ngwanngé. Wandén pulak yékangunéngwa. Yi wan wanana wa.” Wunga watake det wandén,

de déku pusaa kéraae kure ye yékwate yandakwa képmaamba rémndarénngé.

Moses

²³ Kukmba Israel du dakwa Isipmba wayéka téndaka Mosesna aasa aapa Gorké yé kunmba vékulakate wambérén, “Got wa wandén, nané Israel du dakwat yé kun yaké yandékwanné. Yi wan wanana wa.” Naambérén. Wunga wambéréka wani sapak Isipna néma du déku yé Fero, Isip du dakwat wandén, “Israel dakwasé dunyanngu nyaan kéraandaru guné akwi dunyanngu ma viyaandékngunék.” Wunga wandéka kukmba wani taakwa lé Moses kéraalén. Kéraaléka wa yéku nyaan kwaandén. Kwaandéka aasa aapa véte wambérén, “Got dat yé kun yakandékwa.” Wunga watake bét Fero wan kundit kuk kwayémuké wup yakapuk yate, bét nyaan baapmu kupuk paakutakambéréka kwaandén.

²⁴⁻²⁵ Kwaandéka kukmba néma du Ferona takwanyan Mosesét vétake dé kure yélén. Kuriléka kukmba Moses némaan ye Gorké yé kunmba vékulakate wandén, “Israel du dakwa wan wuna kém du dakwa wa. De Gotna du dakwa wa. Got det yé kun yakandékwa. Yi wan wanana wa. Dele tékawutékwa. Ferona gwaal katik yatéké wuté.” Naandén. Wunga watake Ferona gaa yaasékatake Israel du dakwale téké mawulé yandén. Wani sapak Isip dunyansé wa Israel du dakwat néma jémbaa kwayéndaka apakangél kutndarén. Moses Ferona kémale néma du téte dele ani képmaana yéku musé ayélap sékét kéraaké mawulé yamunaae, wa Gorké kuk kwayékatik dé.

Wunga yamuké kalik yate Gotna du dakwale téte dele kaangél kurké wa mawulé yandén.

²⁶ Yate wandén, “Wuné néma du téte Isipna yéku musé kéraawutan wan baka musé wa. Wuné Gotna du dakwale témunaawutu Got nanat yékun yakandékwa. Wan néma musé wa. Wuné Gotna du dakwale téwutu wunat wasélékndarán wan baka musé wa.” Naandén. Isip dunyansé Mosesét yandarén pulak, wa kukmba nak dunyansé de Got wan du Kraisét wasélékndarén.

²⁷ Moses Gorké yékunmba vékulakate déku mawulémba anga wandén, “Got talimba wandén képmāa nanat tiyaakandékwa. Yi wan wanana wa.” Naandén. Wunga watake Gotna kundi vékute Isip yaasékatake yéndén. Isipna néma du rakarka yaké yandékwanngé wup yakapuk yate wa yéndén. Gorét vékapuk yate, déké yékunmba vékulakate, dat vé pulak yate, déku mawulémba apa yate wa yéndén.

²⁸ Got Mosesét anga wandén, “Wuné wuna kundi kure daawulikwa duwat wawutu dé Isipmba tékwa duna akwi léwinyan viyaandékngandékwa. Wuna du dakwa sipsipét viyaae sipsipna nyéki deku gaana pétémba kaavitakandaru wuné véte wawutu wuna du wani gaamba kwaakwa nyaanét katik viyaandékngé dé.” Naandén. Wunga wandéka Moses Gorké yékunmba vékulakate wandén, “Got wandén pulak nanat yékun yakandékwa. Yi wan wanana wa.” Wunga watake Israel du dakwat wandén, de nyékit wunga kaavitakamuké.

Késépéri Israel du dakwa Gorké yékunmba

vékulakandarén

²⁹ Israel du dakwa Gorké yé kun mba vékulakate wandarén, “Dé wa wandén, nanat yékun yakwate yandékwānngé. Yi wan wanana wa.” Naandarén. Wunga wate solwarana nak sakwat yéké yandarén. Wani solwarana yé, “Gwaavé Solwara,” wa. Wani solwaramba vaatiké yandaka Got wandéka gu nyéndémba kepukandéka képmāa nyéndémba ran. Randéka wani képmāamba yékun mba yéndarén, solwarana nak sakwat. Yéndaka Isip dunyansé de yén pulak yéké yéndaka solwara wa det kawulépndéka kulak ke kiyaasan-dandarén.

³⁰ Kukmba wani Israel du dakwa Gorké yékun mba vékulakate wandarén, “Got wa wandén, nanat yékun yakwate yandékwānngé. Yi wan wanana wa.” Naandarén. Wunga watake wandén pulak yate Jerikot wulaakapuk yate gindarén néma aatmu tékwan mba kaapamb a gwaandé yaalaténdarén. Nyaa taambak kaayék vétik (7) kaapamb a ye yé yaayatéte wa gwaandé yaalaténdarén. Wunga yaténdaka wani gaayéna aatmu vaakétnéka wa Israelsé Jerikot wulaandarén.

³¹ Jerikomba yarékwa taakwa nak léku yé Rahap, talimba yaambumba yatékwa taakwa wa télén. Kukmba lé Gorké yékun mba vékulakate déku kundiké, “Yi wan wanana wa” naalén. Yate Israel du vétik wani gaayéké vékuséknégé we séwaandu téte yakélak yaambéréka wa bérét yékun yaléka maamaké paakwe yékun mba yémbérén. Rahap talimba wunga yaléka kukmba Israel dunyan néma amb a Jerikot yaae Gotna

kundi vékukapuk yakwa du dakwat viyaandékte lat yamba viyaandékndakwe wa.

³² Israel du dakwa némaamba waak Gorké yékunmba vékulakate déku kundiké, “Yi wan wanana wa,” naandarén. Gideon, Barak, Samson, Jepta, Devit, Samuel, Gotna yémba kundi kwayétan nak du, yénga pulak deké saapéké wuté? De némaamba téndaka deké saapéké yapatiwutékwa.

³³ De Gorké yékunmba vékulakate deku mawulémba anga wandarén, “Nanat yékun yakandékwa. Yi wan wanana wa.” Wunga wate anga yandarén. Ras waariye némaamba néma dusat viyaandarén. Ras de yéku musé male yandaka Got wandén pulak yate det yékun yandén. Ras wandaka néma waaléwasa pulak det yamba tindakwe wa.

³⁴ Rasét deku maama det yaamba tunjékuké mawulé yandaka wani yaa det yamba yaandékwe wa. Rasét deku maama kulaat viyaandékngé mawulé yandaka yékunmba téndarén. Ras apa yakapuk yate Gotmba mayé apa kéræe apamama yate, waariyate, nak gaayéna waariyakwa duwat viyaandaka wa yaange yéndarén.

³⁵ Dakwa ras Gorké yékunmba vékulakandaka kiyaan nyambalé, kiyaan du nakapuk wa taamale waarapndarén.

Ras deku maamana taambamba téndaka deku maama det wandarén, de Gorké kuk kwayétuke yékunmba yéndarénnngé. Wandaka wandarén, “Yamba wa. Nané Gorét katik kuk kwayéké nané.” Naandarén. Wunga wate deku mawulémba wandarén, “De nanat

viyaandaru kiyaananan wa nakapuk taamale waaraape Gorale apapu apapu yé kunmba rapéka-kanangwa.” Wunga watake Gorét kuk kwayémuké kalik yandaka deku maama deku sépé yaavan kutndaka kiyaandarén.

³⁶ Rasét deku maama waséléke baangat viyaandarén. Rasét giye kalapusmba taakandarén.

³⁷ Rasét matut viyaandékndarén. Rasét sépémadlé nyéndémba sékundaka kiyaandarén. Rasét waariyandakwa kulaat viyaandékndarén. Rasét yaavan kurké kapérandi musé yandaka de kaangél kutte, laplapkapuk yate sipsip memena sépat giye, musékapuk yate wa ye yé yaayaténdarén.

³⁸ Deku maama det anga wandarén, “Ma yaange yé. Nana gaayémba yatémbak.” Naandarén. Wunga wandaka baka ye yé yaayatéte wa du yarékapuk taalat yékéraandarén. De nébat waare ye yé yaayate matumba tékwa kwaawu képmaamba tékwa kwaawumba waak yaréndarén. De yéku musé yakwa du dakwa téndaka nak du dakwa kapérandi musé yate deké vékusékngapuk yate wa det kuk kwayéndarén.

³⁹ Wani du dakwa akwi Gorké yé kunmba vékulakate wandarén, “Got wa wandén, nanat yé kun yakwate yandékwannngé. Yi wan wanana wa.” Wunga wandaka Got deké anga wandén, “Wani du dakwa wunéké yé kunmba vékulakate yéku musé yakwa du dakwa wa téndakwa. Kukmba yé kunmba rapéka-kandakwa.” Naandén. Wunga wandéka wani sapak yamba yé kunmba téndakwe wa.

40 Talimba Got wa wandén, “Talimba téte wunéké yékunmba vékulakatan du dakwa kukmba téte wunéké yékunmba vékulakaké yakwa du dakwale, det wuné yékun yakawutékwa. Det akwi yékun yawatu de akwi wunale yékunmba rapéka-kandakwa, apapu apapu.” Naandén. Wunga wate wa nané, deku kukmba yaan du dakwaké waak wa vékulakandén.

12

Jisasét ma véte déké yékunmba vékulakakwak

1 Nané yénga pulak dé? Wawutén du dakwa némaamba yatéte talimba Gorké yékunmba vékulakate, déku kundiké, “Yi wan wanana wa,” naatake, bulaa nanat vénakwa. Dunyanngusé pététe yéndaka némaamba du dakwa yanyawe ye téte vénakwa pulak, wa wawutén du dakwa nanat wunga vénakwa. Vénakwanngé vékulakate, wani du dakwa yékunmba yandarén pulak, nané waak ma yékunmba yakwak. Kapérandi mawulé nana mawulémba tékapuk yandénngé, nané akwi kapérandi musé ma yaasékakwak. Yaasékatake yéku musé male ma yakwak. Musé kéraamuké pétékwa du apa yandakwa pulak, nané ma apa yakwak. Apa yate ma yéku musé male yakwak. Saalakukapuk yate Got tiyaan jémbaa yékunmba ma yakwak.

2 Yate Jisas véke ma vékulakakwak. Talimba Jisas wa wandén, “Got wunat yékun yakandékwa. Yi wan wanana wa.” Naandén. Wunga wandén pulak nané ma wakwak. Wate Gorké yékunmba

vékulaka-kanangwa. Talimba de kapérandi musé yan duwat takwemimba baangtakandaka wa nékéti yandarén. Nak du Jisasét takwemimba baangtakandaka dé kiyaaké yate wani muséké nékéti yakapuk yate yéku mawulé vékundén. Gorale yé kunmba rapékaké yandékwanngé vékulakate mawulé tawulé yandén. Bulaa Gotna yé kuntuwa taambamba randékwa, néma duna taalémба.

Got nana mawulé kururéké yate wa kaangél tiyaandékwa

3 Talimba Jisas ani képmaamba yaténdéka de kapérandi musé yan du déké kalik yate dat kapérandi musé yandarén. Yandaka apa yate wa Gorét yamba kuk kwayéndékwe wa. Dunyansé gunat kapérandi musé yandaru guné Jisas yanngé ma vékulakanganék. Vékulakate apa yate déku jémbaa ma kutpékaangunék. Déku jémbaa kutmuké saalakuké yamarék.

4 Jisas kapérandi musé kuk kwayéndéka déku maama dat viyaandaka wa déku nyéki vaakwan. Guné waak kapérandi musé kuk kwayéngunéngwa. Kwayéngunéngwa de gunat wayéka yamba viyaandékndakwe wa. Guné apa yate Jisasna jémbaa ma kutpékaangunék.

5-6 Néman Du Got ani kundi guné déku nyambalésat watakandéka déku nyéngaamba anga wa kwaakwa:

Wuna nyaan, ma véku.

Mawulé yawutékwa du dakwa kapérandi musé yandaru wuné Néman Du rate

det yandarén kapérandi musé waambule yakatawutékwa.

Wuna jémbaamba yaalan du dakwat, “Wuna nyambalé wa,” naate det viyaawutékwa, de yé kun mba téndarénngé.

Wunga yawutékwanngé vékulakate, méné kapérandi musé yaménu ménat yaménén kapérandi musé waambule yakatawutu méné ma kurkale vékulakaménék.

Ména mawulé yé kun mba téndu méné yé kun mba yatémuké ménat viyaawutu, méné wunga viyaawuténngé yéku mawulé ma vé Kuménék.

Wani kundiké yé kyaak guné yak kapuk? Wani kundiké vékulakate guné saalakukapuk yate Jisasna jémbaa ma kutpékaangunék.

⁷ Ma véku. Akwi aapa deku nyambalat viyaate det yakwasnyé-ndakwa, de yéku mawulé vékute yé kun mba yaténdarénngé. Got waak gunat viyaate, gunat, “Wuna nyambalé wa,” naate wa dé waak gunat yakwasnyéndékwa. Guné déku nyambalé yéku mawulé vékute yé kun mba yatémuké, wa wunga yandékwa.

⁸ Got déku akwi nyambalésat wunga yakwasnyéndékwa. Dé gunat viyaakapuk yamunaandu guna mawulémba anga wakangunéngwa, “Nané Gotna nyambalé yamba yé wa. Nanat wa kuk kwayéndén. Nané aapakapuk nyambalé a.” Naakangunéngwa.

⁹ Ani muséké waak ma vékulakangunék. Ani képmaamba tékwa nana aapambéré nanat yakwasnyéte nanat viyaandaka nané det yamba kuk kwayénangwe wa. Deku kundi vé kunangwa.

Wunga yanangwanngé vékulakate, nana aapa Got nanat yakwasnyéte nanat viyaandu nané dat kuk kwayékapuk yate déku kundi ma yé kunmba vékukwak. Wunga yate yé kunmba rapéka-kanangwa apapu apapu.

10 Ani képmaamba tékwa aapambéré mawulé yandakwa pulak yate ayélapkéri kwaaré wa nanat yakwasnyéte nanat viyaandarén. Nana aapa Got nanat yakwasnyéte nanat viyaandékwa, wa nané dé rakwa pulak yéku musé male yate yé kunmba rananénngé.

11 Nana aapa nanat yakwasnyéte nanat viyaandéka wa kaangél vékunangwa. Kaangél vékunangwa sékét nané kalik yate yéku mawulé yamba vékunangwe wa. Got nanat viyaae yakwasnyéndénngé, kukmba nané yéku musé yaké vékusékte wa yéku musé yakanangwa. Yate yéku mawulé vékute yé kunmba rapéka-kanangwa.

Nané ma apa yate yatékwak

12 Got gunat yakwasnyéte viyaandu guné yéku mawulé ma vékungunék. Saalakukwa duna maan taamba apa yakapuk yandéka baka yaténdakwa pulak, guné wunga yaké yamarék. Ma apa yate yaténgunék. Yate Gotna jémbaa ma kutpékaaténgunék.

13 Gotna kundi yé kunmba vékukapuk yakwa du dakwa, Gotna jémbaaké vétikmawulé yakwa du dakwa wa maan kapére yan du pulak wa yaténdakwa. Wunga yatéte Gorké yénangwa yaambumba yamba yé kunmba yéndakwe wa. Guné Gorké yénangwa yaambumba ma yé kunmba yéngunék. Yéngunu wani du dakwa yangunéngwa

yéku musé véte de waak yéku musé yate Gorké yénangwa yaambumba yékunmba yékandakwa.

¹⁴ Akwi du dakwale nakurakmawulé yate yékunmba témuké, guné néma jémbaa ma yangunék. Néman Du Got yéku musé yakwa du randékwa pulak, guné yéku musé yakwa du dakwa ma yaténgunék. Wunga yatékapuk ye, wa guné Got katik véké guné.

¹⁵ Got wan nanéké yékunmba véte yéku mawulé tiyaakwa du wa. Guné déké yékunmba vékulakate jéraawu ma yangunék. Guna du nak Gorét kuk kwayékapuk yamuké, jéraawu ma yangunék. Nak du déku mawulémba kapére mawulé vékute wani du katik kurkale yaréké dé. Yate nak duna mawulé yaavan kurkandékwa. Guna du déku mawulémba kapére mawulé vékundu dé guna mawulé wunga yaavan kurkapuk yamuké, jéraawu ma yangunék.

¹⁶ Guna du dakwa nak du dakwale kapérandi musé yakapuk yamuké, jéraawu ma yangunék. Guna du dakwa, talimba yatan du Iso Gorét kuk kwayén pulak, de Gorét katik kuk kwayéké daré. Iso talényan téte Got dat yékun yaké yandékwa kundiké yamba vékulakandékwe wa. Yate kakémuké male vékulakate Gorét kuk kwayéndén.

¹⁷ Kukmba nak mawulé yate wandén, “Kapérandi musé wa yawutén. Wani kakému kaké wa Gorét wa kuk kwayéwutén. Bulaa Got wunat yékun yandénngé mawulé yawutékwa.” Wunga wate géraandén. Géraandéka Got dat yékun yamba yandékwe wa. Talimba Gorét

wa kuk kwayéndén. Iso wunga yandénngé wa vékusékngunéngwa.

Nané ye Saion némbumba wa saambaknanén

18 Israelsé talimba véndarén musé guné yamba véngunéngwe wa. Got déku apakundi det waké yandéka wa dé rakwa némbu ténét yéndarén. Wani némbuna yé Sainai wa. Ye téte véndarén némbumba néma yaa yaandéka yaasnyé waaréte ganngu yandéka. Néma wimut kurén.

19-20 Kutndéka vékundarén paati waandéka Got néma kundi wandéka. Got anga wandén, “Wuné ani némbumba rawutékwa. An wuna taalé a. Du nak ani némbumba yaalandu dé matut ma viyaangunu kiyaandu. Bulmakau nak, sipsip nak, ani némbumba yaalandu dé waak matut ma viyaangunu kiyaandu.” Wani kundi vékwe Israel du dakwa Mosesét wandarén, “Nané wani kundi nakapuk vékukapuk yamuké, Gorét ma waatakuménék.” Naandarén.

21 Got wandén kundi vékutake néma wup yate wa wunga wandarén. Yandaka Moses waak wani musé véte wandén, “Wuné néma wup yawutéka wuna sépé bérundékwa.” Naandén.

22 Guné Jisas Kraisna jémbaamba yaalan du dakwa, guné Sainai némbat yamba yéngunéngwe wa. Guné Gotna kundi vékute, wup yaka-puk yate, wa vékusékngunéngwa. Guné nak némbat ye wa saambakngunén. Wani némbuna yé Saion wa. Gotna gaayém̄ba wa téndékwa. Apapu apapu rapékakwa du Gotna gaayém̄ba wa saambakngunén wa. Wani gaayé wan Gotna gaayé Jerusalem wa. Wani gaayém̄ba Gotna

kundi kure gaayakwa dunyansé asapéri asapéri wa yatékéséndakwa. Du nak de naakiké yapatikandékwa.

²³ De Gotna dunyansé téte déké mawulé yate déku yé kavérékte wa wamba yaténdakwa. Jisas Kraisna jémbaamba yaalan du dakwa waak wamba wa yaténdakwa. Got wani du dakwana yé viyaatakandén wa, déku gaayémba rakwa nyéngaamba. Got waak wamba randékwa. Dé néma kot vékukwa néma du rate akwi du dakwa yandarén muséké kundi wakandékwa. Talimba déku du dakwat anga wandén, “Guné yéku du dakwa wa téngunéngwa.” Naandén. Wunga wandén du dakwa kiyaandaka deku kwaminyan Gotna gaayémba wa yé kunmba rapékandakwa. Guné waak wani gaayémba wa saambakngunén.

²⁴ Jisas waak wani gaayémba wa randékwa. Gotna kulé kundi Jisas nanat anga wandén, “Got gunat yékun yandu guné yé kunmba rapéka-kangunéngwa. Yi wan wanana wa.” Naandén. Wunga wandéka dé viyaandaka kiyaandéka wa déku nyéki vaakwan. Talimba yatan du Abel kiyaandéka wa déku nyéki vaakwan. Got Abelna nyéki vétake dat viyaandékén duwat wani yandén kapérandi musé waambule wa yakatandén. Got Jisasna nyéki vétake yéku musé kaataate du dakwat yékun yandékwa. Yate du dakwa yandarén kapérandi musé wa yasnyéputindékwa.

Nané ma jéraawu yakwak

²⁵ Jéraawu ma yangunék. Gotna kundi vékute wandékwa pulak ma yapékangunék. Déku kundit kuk kwayéké yambak. Talimba yatan du

Moses Gotna kundi Israel du dakwat wandéka de déku kundit kuk kwayéndaka Got yandarén kapérandi musé det waambule yakatandén. Got det wunga yakatatake yénga pulak nanat yaké dé? Jisas Krais Gotna gaayémba rate nanat Gotna kundi wa wandékwa. Nané déku kundit kuk kwayénanu, wa Got yananén kapérandi musé waambule némaanmba yakata-kandékwa.

26 Talimba Got Sainai némbumba rate déku apakundi Israel du dakwat wandéka képmaa génén. Bulaa Got wa wandén, “Wuné nakapuk wawutu képmaa génnngandékwa. Nyét waak génnngandékwa.” Naandén.

27 Wunga wandéka wa vékuséknangwa. Got nakapuk wandu képmaa nyét waak géndu Got yawuréndén akwi musé késkandakwa. Yandu Gotna gaayé génngapuk yate yé kunmba tépékaa-kandékwa.

28 Got néma du rate nanéké yé kunmba véké yandékwa taalé katik génnge dé. Yandu nané Gorké ma mawulé tawulé yakwak. Yate déké yé kunmba vékulakate mawulé yandékwa pulak ma yakwak. Nané ma wup yate déké mawulé yate déké waandé daakwak. Yate déku yé ma kavérékngwak.

29 Nana néma du Got wan dé néma yaa pulak wa. Néma yaa yaane akwi musé yaavan kundékwa pulak, wa dé akwi kapérandi musé yaavan kurkandékwa. Wunga yaké yandékwangé vékulakate, nané ma wup yate déké waandé daate déku yé ma kavérékngwak.

13

Nané Jisas Kraisna jém̄baamba yaalan nak du dakwaké ma néma mawulé yakwak

¹ Guné Jisas Kraisna jém̄baamba yaalan du dakwa, guné déku jém̄baamba yaalan nak du dakwaké ma néma mawulé yangunék.

² Nak gaayémba yaan du dakwa guna gaat yaandaru det ma yékun yangunék. Talimba Gotna kundi kure gaayakwa du ras yaandaka de du dakwa ras deké vékuséngapuk yate wa det yékun yandarén. Ye kukmba vékusékndarén deké. Guné, de yan pulak, vékusékngapuk yangunéngwa du dakwat yékun yamunaae, kukmba kalmu anga vékusékngé guné? Guné képmaamba tékwa duwat yékun yamba yangunéngwe wa. Guné Gotna kundi kure gaayakwa duwat wa yékun yangunén.

³ Néma du ras Jisas Kraisna jém̄baaké kalik yate watakandaka déku jém̄baamba yaalan du dakwa ras kalapusmba kwaandakwa. Deké yékéyaak yaké yambak. Guné kalapusmba kwaamunaate, wa guna du dakwa gunéké vékulakandarénngé mawulé yakanik guné. Guné kaapamba baka yaténgunu de kalapusmba kwaandaru, wa deké vékulakate deké ma sémbérraa yangunék. Nak du Jisas Kraisna jém̄baamba yaalan du dakwat yaavan kutndaka wa kaangél kutndakwa. Wani du dakwaké waak yékéyaak yaké yambak. Guné waak Jisasna jém̄baa kutte deké vékulakate deké ma sémbérraa yangunék.

⁴ Guné taakwa kéraamunaangunu, wan yékun yaké yakwa. Guné du, guna taakwale ma

yékunmba yaténgunék. Guné taakwa, guna duwale ma yékunmba yaténgunék. Nak du dakwale kapérandi musé yaké yambak. Guné du, nak duna taakwa kéraaké yambak. Guné taakwa, nak taakwana duké yéké yambak. Wa vékusékngunéngwa. Du dakwa wani kapérandi musé yamunaandaru, wa Got yandarén kapérandi musé det waambule yakata-kandékwa.

⁵ Got anga wa wandén, “Wuné guné katik yaasékaké wuté. Wuné gunat katik kuk kwayéké wuté. Yi wan wanana wa.” Wunga wandén kundi déku nyéngaamba wa kwaakwa. Wani kundiké vékulakangunu, guna mawulé yéwaaké katik génngé dé. Guné kureréngunéngwa muséké anga ma wangunék, “An yékun wa. Wan yaak wa nanéké.” Wunga wate yéku mawulé ma vékungunék, kureréngunéngwa muséké.

⁶ Yate Got nanat yaasékakapuk yaké yandékwannge vékusékte, wup yakapuk yate, nané nak nak anga ma wakwak:

Nana Néman Du Got wunat wa yékun yandékwa.
Wuné katik wup yaké wuté.

Képmáamba tékwa du wunat katik yaavan kurké daré.

Wani kundi talimba du nak Gotna nyéngaamba viyaatakandékwa wa kwaakwa.

Nana néma duna kundi ma vékukwak

⁷ Talimba néma dunyansé gunat Gotna kundi wa kwayéndarén. Kwayéte Jisas Kraiské yékunmba vékulakate, déku kundiké, “Yi wan wanana wa,” naate, yéku yapaté yate gunale yaténdarén. Deké ma vékulakangunék.

Vékulakate de Jisas Kraiské yé kunmba vékulaka-ndarén pulak, déké yé kunmba ma vékulakangunék.

⁸ Jisas Krais rapékandékwa. Talimba yandén pulak, bulaa yandékwa. Kukmba waak wunga male yakandékwa.

⁹ Wunga randékwanngé vékulakate gunat wawutékwa. Du ras gunat késpulak nakpulak kulé kundi wandaru ma jéraawu yangunék. Guné deku kundi vékute wandarén pulak yate Gorké yénangwa yaambu yaasékapuk yamuké, ma jéraawu yangunék. De apakundi kakémuké wate, kakému raské yaakétndakwa. Talimba du dakwa kakémuké yaakétndarén kundi vékute wandarén pulak yandaka deku mawulé yamba yé kunmba téndékwe wa. Got nanéké yé kunmba véte yéku mawulé tiyaandéka nana mawulé yé kunmba téndékwa. Guné Gotna kundi male ma vékungunék.

Anga yananénngé wa Got mawulé yandékwa

¹⁰ Moses wan apakundi vékukwa du Gotna gaamba jémbaa yate kwaami viyaae tuwe Gorké kwayétépékandakwa. Wunga kwayéndaka de Jisas Kraiské yamba vékulakandakwe wa. Dé yandarén kapérandi musé yasnyéputiké kiyaandénngé yamba vékulakandakwe wa. Jisas Kraiské yé kunmba vékulakakapuk yandakwanngé dé det yé kun katik yaké dé.

¹¹ Gotna gaamba jémbaa yakwa akwi dunyanna néma du, Got du dakwa yan kapérandi musé yasnyéputindénngé, wa meme bulmakau viyaae deku nyéki kéraae kure wulaandakwa, awula

nyéndé gaat. Kwaami kéraae gaayé yaasékatake gwaande kaapamba tundakwa yaamba.

¹² Wunga yandakwa pulak, wa Jisas yandén. Dé du dakwa yan kapérandi musé yasnyéputimuké wa gaayé yaasékatake gwaande kaapamba apakangél kure kiyaandéka déku nyéki wa vaakwan. Du dakwa yan kapérandi mawulé kururémuké, wa gwaande kaapamba apakangél kure kiyaandéka déku nyéki vaakwan.

¹³ Jisasna maama dé kure ye gaayé yaasékatake gwaande kaapamba dat kapérandi musé yandarén. Nané nak duna yapaté yaasékatake Jisasna jémbaa male ma yakwak. Wunga yananu de déku maama nanat kapérandi musé yamunaandaran wan yékun wa.

¹⁴ Apapu apapu rapékaké yanangwa gaayé ani képmáamba yamba te wa. Nané ani képmáamba téte kukmba rapékaké yanangwa gaayéké vékulakanangwa. Vékulakate yéku mawulé vékute Jisasna du dakwa ténanu de nanat kapérandi musé yamunaandaran, wa nané dale kaangél kurkanangwa. Wunga kurké yanangwan, wan yékun wa.

¹⁵ Nané katik meme bulmakau viyaae tuwe kwayéké nané Gorké. Nané ma anga yakwak. Nané Jisas Kraiské yékunmba vékulakate déké mawulé yate Gotna yé ma kavérékngwak. Déku kundi kwayéte déku yé ma kavérékngwak apapu apapu.

¹⁶ Guné Gorké meme bulmakau viyaae tuwe kwayékopuk yate anga ma yangunék. Guné du dakwat ma yékun yatépékangunék. Yate

musé kureréte musékapuk yakwa du dakwat ma kwayéngunék. Wunga yangunu Got gunéké néma mawulé yakandékwa.

17 Jisas Kraisna jémbaamba yaalan du ras guna néma du téte gunéké yé kun mba véndakwa, guna mawulé yé kun mba téndénngé. Gaan nyaa saalakukapuk yate gunat yé kun yandakwa. Yandakwanngé vékulakate, guné deku kundi vékute wandakwa pulak ma yangunék. Kukmba Got néma kot vékukwa néma du rate gunat yé kun yandarén jémbaaké kundi wakandékwa. Guné deku kundi vékute wandakwa pulak yangunu, wa de yéku mawulé vékute yéku jémbaa yakandakwa. Guné deku kundi vékukapuk yate, wandakwa pulak yakapuk yangunu, wa de kapére mawulé vékute, yéku jémbaa katik yaké daré. Wunga yate gunat katik yé kun yaké daré.

Got nanat yé kun yandénngé dat ma waataku-néma

18 Gunat wawutékwa. Got nanat yé kun yandénngé dat ma waataku-pékaréngunék. Anga wa vékuséknangwa. Nana mawulé yé kun mba wa téndékwa. Téndéka nané apapu apapu yéku jémbaa male yaké mawulé yanangwa. Wunga vékusékte gunat wawutékwa, Gorét nanéké waatakungunénngé.

19 Nak muséké waak gunat wawutékwa. Wuné gunéké bari waambule yaawuténngé guné Gorét ma waatakungunék.

20-21 Got nané déku du dakwaké yé kun mba véndéka nakurakmawulé yate yé kun mba yaténangwa. Talimba wa wandén, “Du dakwat

yékun yakawutékwa. Yékun yawutu de yékunmba tépékaakandakwa apapu apapu. Yi wan wanana wa.” Wunga watake Jisasét wandéka gaaye nanat yékun yamuké kiyaandéka wa déku nyéki vaakwan. Kukmba Got wandéka wa Jisas taamale waarape rémndarén kwaawu yaasékatake wa nana Néman Du rapékandékwa. Sipsipké séngite kaavérékwa du deku sipsipké yékunmba véndakwa pulak, wa nana Néman Du Jisas nané déku du dakwaké yékunmba vénédkwa. Got wunga wandénngé dat waatakuuwutékwa. Dé gunat yékun yakandékwa. Yandu guné déku kundi vékute wandékwa pulak yakangunéngwa. Guné Jisas Kraismba mayé apa kéraae Gotna kundi vékute mawulé yandékwa pulak yakangunéngwa. Wunga Gorét waatakuuwutékwa. Nané Jisas Kraisna yé ma kavérékngwak apapu apapu. Yi wan wanana wa.

Deké mawulé yandékwa

²² Jisas Kraisna jém̄baamba yaalan du dakwa, gunat wawutékwa. Gunéké viyaatakawutén nyénḡaamba wan pavéték kundi wa viyaatakawutén. Guné wani kundi vékute yéku mawulé vékute wawutén pulak ma yangunék.

²³ Nanale Jisasna jém̄baa yakwa du Timoti, kalapus yaasékatake yaale bulaa kaapamba baka yaténdékwa. Yaténdékwanngé vékusékgunénngé wa mawulé yawutékwa. Dé wunéké bari yaandu, wa aané sékét gunéké yaakatékwa.

²⁴ Nané mawulé yanangwa, guna néma duké, wamba rakwa Gotna akwi du dakwaké waak. Det wunga ma wangunék. Jisas Kraisna jém̄baamba

Hibru 13:25

lxxx

Hibru 13:25

yaale Italimba yaan du dakwa mawulé yandakwa, gunéké. Yate wandaka wa gunat wawutékwa.

²⁵ Got gunéké sémbéraa yate gunat yékun yandénngé dat waatakuwutékwa.

Wani kundi a wasékéyakwutékwa. Yaak.

**Gotna Kundi
The New Testament in the Wosara-Kamu Dialect of
the Ambulas Language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Ambulas (Wosera) long
Niugini**

copyright © 1996 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ambulas (Wosera) (Wosera-Kamu dialect of Ambulas)

Dialect: Wosera-Kamu

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-01-07

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 31 Aug 2023

642fc614-c768-54bd-ae38-31184977f6f6